

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Anexa nr. 1

STRATEGIA NAȚIONALĂ ANTICORUPȚIE PE PERIOADA 2016 - 2020

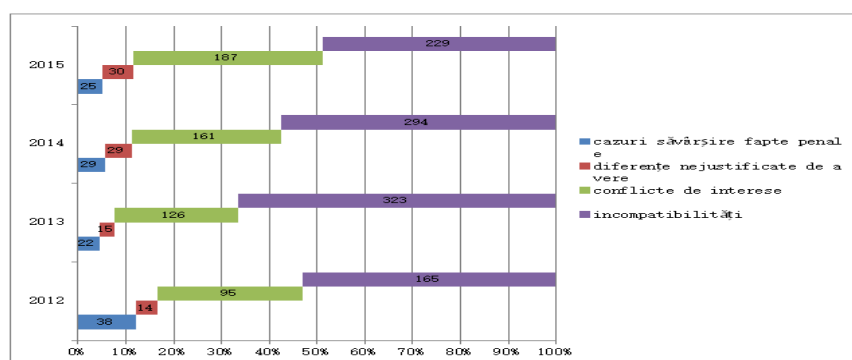
Cuprins

1. INTRODUCERE	4
2. VALORI ȘI PRINCIPII.....	13
3. CADRUL NECESAR IMPLEMENTĂRII SNA	16
4. SCOP, PUBLICUL ȚINTĂ ȘI ABORDAREA PROPUȘĂ	16
5. IMPACTUL SCONTAT AL STRATEGIEI.....	16
6. OBIECTIVE GENERALE ȘI SPECIFICE, ACȚIUNI PRINCIPALE	17
7. IMPLICAȚII JURIDICE.....	33
8. IMPLICAȚII BUGETARE.....	34
9. COORDONAREA IMPLEMENTĂRII ȘI MONITORIZĂRII STRATEGIEI	34

AEP – Autoritatea Electorală Permanentă
 ANABI – Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate
 ANAF – Agenția Națională de Administrare Fiscală
 ANCPI - Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară
 ANFP - Agenția Națională a Funcționarilor Publici
 ANI – Agenția Națională de Integritate
 ANAP – Agenția Națională pentru Achiziții Publice
 ANP – Administrația Națională a Penitenciarelor
 CARIN – Rețeaua Internațională Camden a Oficiilor de Recuperare a Creanțelor
 CE - Comisia Europeană
 CNAS – Casa Națională de Asigurări de Sănătate
 CSM - Consiliul Superior al Magistraturii
 Convenția OCDE - Convenția Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică privind combaterea mituirii funcționarilor publici în cadrul tranzacțiilor comerciale internaționale
 CNATDCU - Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare
 DGA – Direcția Generală Anticorupție
 DNA – Direcția Națională Anticorupție
 GRECO – Grupul de state împotriva corupției – Consiliul Europei
 Grupul Anti-mită - Grupul de Lucru privind Lupta împotriva Corupției în Tranzacțiile Internaționale
 H.G. – Hotărârea Guvernului
 INM – Institutul Național al Magistraturii
 IACA – Academia Internațională Anticorupție (International Anticorruption Academy)
 ÎCCJ - Înalta Curte de Casație și Justiție
 MAI – Ministerul Afacerilor Interne
 MCPDC - Ministerul pentru Consultare Publică și Dialog Civic
 MCV - Mecanismul de Cooperare și Verificare
 MDRAP – Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
 ME – Ministerul Energiei
 MECRMA - Ministerul Economiei, Comerțului și Relațiilor cu Mediul de Afaceri
 MENCS - Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice
 MFE – Ministerul Fondurilor Europene
 MFP – Ministerul Finanțelor Publice
 MJ - Ministerul Justiției
 MMFPSPV - Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
 MP – Ministerul Public
 MS - Ministerul Sănătății
 MT – Ministerul Transporturilor
 OCDE – Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
 ONPCSB – Oficiul Național pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor
 ONRC – Oficiul Național al Registrului Comerțului
 ONU – Organizația Națiunilor Unite
 OGP – Parteneriatul pentru o Guvernare Deschisă (Open Government Partnership)
 PÎCCJ – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție
 RAI – Inițiativa Regională Anticorupție (Regional Anticorruption Initiative)
 SEECP - Procesul de Cooperare din Europa de Sud-Est
 SGG - Secretariatul General al Guvernului
 SNA – Strategia națională anticorupție
 UNCAC – Convenția Națiunilor Unite împotriva Corupției
 UE – Uniunea Europeană
 UAT – Unitate administrativ-teritorială

1.1 Stadiul actual și problemele identificate

Strategia Națională Anticorupție 2012 – 2015, în corelare cu MCV și politicile sectoriale de integritate, au produs, pentru prima oară în istoria politicilor publice în materie, o schimbare de substanță în ceea ce privește eficiența măsurilor propuse. Măsurile de combatere a corupției, luate atât de DNA cât și de ANI, au dobândit sustenabilitate și predictibilitate, prin confirmări în fața instanțelor de judecată. Rezultatele obținute prin măsurile de combatere exercită o presiune importantă asupra Guvernului și structurilor administrative pentru a duce mai departe performanțele obținute. Aceasta înseamnă în primul rând o necesitate a regândirii priorităților strategice prin SNA, mai multă prevenție, acțiune asupra cauzelor profunde și nu numai asupra efectelor facil de identificat, mai multă educație, inclusiv juridică, și, nu în ultimul rând, repararea prejudiciilor provocate prin săvârșirea de infracțiuni.

Evaluările internaționale au subliniat în mod constant utilitatea documentului strategic anticorupție. Cel mai recent raport privind progresele înregistrate de România în cadrul MCV consideră că *“strategia națională anticorupție este instrumentul de bază prin care se încurajează acordarea de prioritate măsurilor preventive adoptate de către administrația publică, atât la nivel național, cât și la nivel local. Proiectele concrete de prevenire a corupției din cadrul ministerelor, unele finanțate din fonduri ale UE și de organizații neguvernamentale, vor continua să contribuie în mod util la lupta împotriva corupției în cadrul administrației”*. Aprecieri similare au fost formulate de către GRECO¹ și OCDE².

Totodată, SNA 2012 - 2015 a generat o bună practică internațională, prin instituirea unui mecanism de misiuni tematice de evaluare la nivelul instituțiilor publice, care a implicat derularea unor vizite de evaluare de către echipe de experți formate din reprezentanți ai celor cinci platforme de cooperare (inclusiv societatea civilă). În cei patru ani de aplicare a strategiei au fost evaluate 17 instituții centrale și 66 de entități din administrația publică locală. Acest tip de cooperare și schimb de experiență trebuie consolidat și în următorul ciclu strategic.

1.1.1 Evoluții majore înregistrate în perioada de implementare

- După aprobarea SNA de către Guvern, documentul a fost asumat de către Parlamentul României și sistemul judiciar.

¹ http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/ReportsRound3_en.asp

² <http://www.oecd.org/corruption/acn/preventionofcorruption/>; <http://www.oecd.org/corruption/anti-corruption-reforms-eastern-europe-central-asia-2013.htm>

MINISTERUL JUSTIȚIEI

- Beneficiul major adus de această strategie a fost accentul pus pe implementarea standardelor de integritate. Comparativ cu nivelul de implicare în implementarea SNA privind sectoarele vulnerabile și administrația publică locală în perioada 2008-2010 (4 instituții publice și 12 primării), aproximativ 2500 de instituții publice, de la ministere la primării și de la autorități independente la companii cu capital de stat au lucrat împreună cu MJ pentru a găsi cele mai eficiente mecanisme de aplicare a măsurilor preventive.
- Stabilitatea cadrului legislativ și instituțional anticorupție, manifestat inclusiv sub forma alocării resurselor bugetare și umane pentru autoritățile specializate (DNA, ANI, DGA), contribuie la explicarea eficienței crescute a acestor autorități, în special în zona de combatere, răsplătită de încrederea în creștere a cetățenilor în instituțiile anticorupție³.
- Promovarea politicii penale de încurajare a recuperării veniturilor dobândite din săvârșirea de infracțiuni a condus la introducerea legislației privind valorificarea bunurilor sechestrate și confiscarea extinsă, alături de o creștere semnificativă a indicatorilor înregistrați de procurori și instanțe în materia dispunerii măsurilor de indisponibilizare și confiscare.
- Mecanismul de evaluare reciprocă între instituțiile publice, deja instituționalizat prin SNA, a relevat importanța pârghiilor administrative manageriale în prevenirea corupției.
- Au fost adoptate măsuri pentru consolidarea instituțională în domenii precum: controlul *ex-ante* (prin constituirea, în cadrul ANI, a sistemului informatic Prevent, pentru prevenirea și identificarea potențialelor conflicte de interese), investigațiile financiare (prin mărirea schemei de personal a MP cu 400 de investigatori din cadrul ANAF), adoptarea noii legislații privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, majorarea salariilor inspectorilor de integritate ANI la nivelul funcțiilor echivalente din cadrul Consiliului Concurenței.
- Metodologia de evaluare a riscurilor de corupție, testată de către DGA în cadrul SNA 2008 – 2010, a fost extinsă în 4 instituții pilot (MS, MENCS, ANAF și ANP). Similar, metodologia dezvoltată de MDRAP a fost testată la nivelul a 130 de primării;
- A fost încheiat primul acord de partajare a bunurilor confiscate, între România și Statele Unite ale Americii, prin care a fost transferată către MJ și Structura Antidrog a Poliției Române suma de 400.000 USD, confiscată de o instanță americană într-un caz de criminalitate organizată investigat cu ajutorul autorităților române.
- La nivelul administrației publice centrale au fost identificate bune practici în implementarea SNA. Pot fi amintite, cu titlu de exemplu:
 - înființarea unor structuri de integritate (MDRAP, MS, MMFPSPV, ANAF);
 - formularea de către Curtea de Conturi a 341 sesizări către organele de urmărire penală, prejudiciul total constatat de acestea fiind de 1.340,91 mil euro;
 - crearea, la inițiativa Consiliului Concurenței, a modulului de licitații trucate - instrument de lucru axat pe schimbul rapid de informații între experții desemnați de instituțiile implicate în domeniul achizițiilor publice;
 - elaborarea propriilor strategii anticorupție (MDRAP și MECS);
 - operaționalizarea, la nivelul ANAF, a aplicației informatice MonitorSP, care stochează măsurile întreprinse de agenție în vederea recuperării creanțelor, cât și informații preluate din hotărârile judecătorești pronunțate în materie penală;
 - constituirea Consiliilor de Etică și aplicarea Mecanismului de Feedback al Pacientului la nivelul spitalelor publice din România, ca mecanisme suport pentru acțiunile ce au ca scop reducerea nivelului plăților informale.
- La nivelul administrației publice locale au fost identificate bune practici în implementarea SNA⁴: elaborarea de coduri de etică și conduită, specializate pe domeniul fondurilor europene, respectiv al achizițiilor publice; implementarea unor proceduri on-line de tip e-guvernare; organizarea de dezbateri și activități de instruire pentru promovarea bunelor practici anticorupție la nivelul administrației publice locale, pentru informarea cetățenilor; constituirea de registre pentru evidența cazurilor de abținere în luarea deciziei în situații de conflict de interese, respectiv privind evidența incidentelor de integritate.

³ <http://ccir.ro/wp-content/uploads/2016/05/Studiu-CCIR-2016.pdf>

⁴ Conform *Raportului de monitorizare (R3) privind stadiul și impactul implementării SNA 2012-2015 la nivelul administrației publice locale în anul 2014*, elaborat de MDRAP.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

- O atenție deosebită a fost acordată domeniului achizițiilor publice. O serie de sesiuni de instruire au fost organizate în perioada 2013-2014, în proiectul „Combaterea criminalității în domeniul achizițiilor publice”, implementat de Freedom House România în parteneriat cu mai multe instituții publice, organizații ale societății civile și parteneri internaționali.

1.1.2 Puncte slabe / priorități de intervenție strategică

Evaluările reciproce realizate între instituțiile publice au identificat deficiențe, care pot reprezenta repere și pentru următorii ani, respectiv pentru perioada 2016 - 2020:

- Instituționalizarea reacției la incidentele de integritate asimilate eșecului de management;
- Necesitatea consolidării structurilor de prevenire la nivelul instituțiilor publice, precum și a celor de control intern și audit, alături de specializarea analizei de riscuri instituționale;
- Educația anticorupție reprezintă o prioritate majoră. Există un deficit semnificativ de cunoaștere de către angajați și manageri a standardelor legale de integritate (protecția avertizorului în interes public, consilierea etică, interdicțiile post-angajare - pantouflage, gestionarea funcțiilor sensibile);
- Gestionarea creanțelor provenite din infracțiuni, în special în faza de administrare a bunurilor sechestrate și de valorificare a celor confiscate;
- Prevenirea corupției în mediul politic și identificarea formulei de transpunere a măsurilor restante prevăzute de SNA în ceea ce privește soluționarea în termen de 72 de ore a cererilor de încuviințare a percheziției, reținerii sau arestării preventive a membrilor Parlamentului, precum și cu privire la adoptarea codului de etică al acestora;
- Intensificarea eforturilor de consolidare a integrității în mediul de afaceri, inclusiv în întreprinderile publice, mai ales prin: implementarea unui plan de integritate, dezvoltarea și aplicarea codului etic al companiei, instituirea de mecanisme pentru protecția avertizorilor în interes public, aplicarea măsurilor preventive pentru funcțiile sensibile și a mecanismelor de tratare a incidentelor de integritate;
- Din rapoartele transmise de UAT-uri, se poate remarca o abordare formalistă a prevenirii corupției la nivel local⁵. Codurile de etică sunt elaborate la nivelul unui număr redus de APL-uri, iar persoanele responsabile cu consilierea etică exercită un rol formal. Măsura privind declararea cadourilor nu este cunoscută la nivelul UAT-urilor și în majoritatea instituțiilor nu se implementează. Nu există proceduri de prevenire a conflictelor de interese și incompatibilităților. Prevederile privind interdicțiile post-angajare (pantouflage-ul) și instituția avertizorului în interes public sunt foarte puțin sau deloc cunoscute la nivelul instituțiilor administrației publice locale, la fel ca și informațiile privind publicarea datelor în format deschis.

Pe lângă acestea, principalele dificultăți semnalate de către reprezentanții autorităților administrației publice locale se referă la⁶:

- lipsa personalului și nivelul de pregătire a celui existent neadecvat îndeplinirii atribuțiilor;
- cumul de atribuții ale persoanelor desemnate cu monitorizarea și implementarea SNA;
- lipsa capacității proprii de realizare a analizei riscurilor și vulnerabilităților la corupție, de identificare a măsurilor de remediere, de elaborare a celorlalte documente solicitate la raportare;
- lipsa consultanței în ceea ce privește redactarea autoevaluării măsurilor preventive anticorupție și a indicatorilor aferenți, precum și a celorlalte documente solicitate la raportare;
- lipsa unui model de procedură de sistem privind colectarea sistematică a datelor necesare autoevaluării gradului de implementare a măsurilor preventive anticorupție obligatorii;
- instabilitatea și insecuritatea resimțite la nivel individual, induse de reorganizările care au dus la reconfigurarea colectivelor constituie problema aflată în prim-planul preocupărilor personalului chestionat și mai puțin problema corupției, care nu este percepută ca având un efect direct și imediat asupra individului, ducând la neimplicarea acestuia în prevenirea fenomenului;
- rigiditatea și teama angajaților de a raporta abaterile disciplinare și faptele de corupție identificate;

⁵ Conform *Raportului de monitorizare (R3) privind stadiul și impactul implementării SNA 2012-2015 la nivelul administrației publice locale în anul 2014*, elaborat de MDRAP.

⁶ Conform *Raportului de monitorizare (R4) privind stadiul și impactul implementării Strategiei Naționale Anticorupție 2012-2015 la nivelul administrației publice locale în anul 2015 și comparativ pentru perioada 2012 – 2015*, elaborat de MDRAP.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

- dificultatea de a atrage și de a menține în sistem personal specializat și lipsa unor mecanisme eficiente de descoperire, raportare și sancționare a abuzurilor funcționarilor;
- lipsa unei comunicări interne eficiente cu efecte semnificative negative asupra asigurării unui climat organizațional optim;
- salarizarea necorespunzătoare;
- lipsa resurselor financiare pentru implementarea prevederilor SNA (ex: pentru dezvoltarea unor noi soluții de e-administrare ca platformă de accesare a serviciilor publice de către cetățeni);
- resurse financiare insuficiente pentru asigurarea accesului la pregătirea profesională a angajaților instituției;
- resurse financiare și umane insuficiente pentru dezvoltarea rețelelor de elaborare și evaluare a politicilor publice anticorupție de la nivel teritorial/ local;
- nivelul relativ scăzut al interesului salariaților și al instituțiilor publice privind organizarea de consultări și dezbateri periodice pentru diseminarea bunelor practici privind integritatea și lupta împotriva corupției;
- lipsa de informare și conștientizare a consecințelor faptelor de corupție în rândul cetățenilor.

La vulnerabilitățile expuse mai sus se adaugă și insuficiența resurselor umane și financiare alocate Secretariatului Tehnic al SNA și structurilor de audit, control administrativ și control intern managerial din instituțiile publice, cu impact semnificativ asupra deficitului constat în materia educației anticorupție. Acest deficit a reprezentat și concluzia unei cercetări criminologice date publicității de către MJ în 2015⁷, referitoare la experiențele directe cu fenomenul corupției ale persoanelor condamnate pentru astfel de fapte. Studiul reflectă efectul disuasiv redus al eforturilor de combatere a corupției, precum și insuficiența cunoaștere și aplicare a cadrului normativ.

1.1.3 Evaluările interne sunt confirmate în mare parte și de concluziile auditului independent realizat cu sprijinul OCDE

Raportul de audit privind implementarea SNA 2012-2015 validează o parte din concluziile evaluării realizate de Secretariatul tehnic al SNA și prezentate Guvernului în luna martie 2016. Acesta recomandă selectarea câtorva priorități pentru următoarea strategie, precum achizițiile publice și alte tipuri de contracte la care sunt parte instituțiile publice, dar și transparența. De asemenea, raportul recomandă implementarea sistemului Prevent (de semnalare timpurie a eventualelor situații de conflict de interese în procedurile de achiziții publice), și utilizarea SEAP pentru întregul proces de achiziții publice, dar și punerea la dispoziția publicului a informațiilor respective în format deschis. Este recomandată introducerea "listei negre" a societăților și persoanelor din conducerea acestora (de exemplu, administratori sau membri în consiliul de administrație/ consiliul de supraveghere/ directorat/ directori generali/ directori) care au încălcat legea privind achizițiile publice, dar și includerea întreprinderilor publice și a administrației publice locale printre prioritățile noii strategii.

Sunt recomandate monitorizarea implementării la nivel local a Legii accesului la informații de interes public și implicarea populației în elaborarea bugetelor locale, dar și instruirea funcționarilor locali și a societăților în care municipalitatea este acționar, evaluarea sistemică a publicării în mod proactiv a informațiilor de interes public de către autoritățile publice locale, analizarea implementării efective a solicitărilor de informații, derularea de campanii de sensibilizare cu privire la drepturile cetățenilor de a obține informații de la nivelul autorităților locale. Toate aceste instrumente ar putea fi folosite pentru a spori transparența la nivel local, alături de punerea la dispoziție a informațiilor de interes public pe site-urile instituțiilor publice și ale întreprinderilor publice.

Trebuie acordată atenție proceselor de luare a deciziilor care sunt vulnerabile la corupție și lipsite de transparență. În cazul în care procesul de luare a deciziilor nu este transparent, acesta ar trebui să fie schimbat (de exemplu, în recrutarea de medici în spitale, alocarea de bani pentru instituțiile medicale, achiziționarea de echipamente medicale și medicamente). Este încurajată utilizarea de soluții electronice (e-certificate, e-înregistrare pentru medici, e-rețete, e-consiliere de către medici, e-școală, inclusiv e-testare) pentru a limita posibilitățile de corupție.

⁷ http://drept.unibuc.ro/dyn_doc/anunturi/studiul-experiente-directe-fenomenu-coruptiei-ale-persoanelor-condamnite.pdf

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Raportul recomandă și oferirea de diverse stimulente pentru a motiva organizațiile și organele de conducere ale acestora să integreze politici anticorupție, de exemplu, prin alocarea de fonduri suplimentare pe baza prezenței măsurilor anticorupție sau eliberarea unui certificat de "bună guvernare" pentru instituție sau administrația locală. În plus, raportul recomandă ca MJ și alte autorități să introducă inițiative de sensibilizare și conștientizare cu privire la impactul fenomenului de corupție. Este recomandată includerea riscurilor de mituire a funcționarilor publici străini sau a personalului contractual străin, conform Convenției OCDE, în sesiunile de formare profesională la care participă reprezentanții mediului de afaceri.

Implementarea recomandărilor rundei a patra de evaluare GRECO cu privire la parlamentari, dar și luarea în considerare a restrângerii imunităților sunt alte două aspecte abordate de raportul de audit. Sunt de asemenea recomandate asigurarea stabilității instituțiilor-cheie anticorupție, alocarea de fonduri suplimentare și resurse umane adecvate pentru acestea, dar și punerea unui accent sporit asupra confiscării bunurilor ilicite. Raportul de audit mai recomandă creșterea gradului de educație anticorupție pentru entitățile publice și private interesate, prin module de instruire pentru funcționarii publici și personalul contractual, dar și cursuri de formare, cu testare interactivă on-line, pentru persoanele din conducerea instituțiilor publice.

În ceea ce privește mecanismul de monitorizare a strategiei, raportul de audit recunoaște valoarea adăugată a misiunilor de evaluare și recomandă menținerea lor, deoarece acestea constituie o măsură extrem de benefică de sensibilizare și consiliere. Se recomandă și adăugarea unui mecanism de urmărire a punerii în aplicare a recomandărilor formulate ca urmare a misiunilor. Se recomandă alocarea de resurse financiare pentru implementarea politicii anticorupție.

1.2 Corelarea cu alte politici naționale și sectoriale

În arhitectura politicilor publice naționale, SNA ocupă un loc important, la intersecția mai multor politici publice, reprezentând la rândul său o politică sectorială prin raportare la Strategia Națională de Apărare a Țării (SNApT) 2015-2019. De altfel, SNApT identifică în mod direct corupția ca pe un risc și o vulnerabilitate importantă:

- "nerealizarea obiectivelor de dezvoltare ale României poate fi generată de persistența dificultăților economice, *proliferarea economiei subterane și a corupției*, evaziunea fiscală, precaritatea infrastructurii, dar și de factori externi precum perpetuarea decalajelor de dezvoltare la nivelul UE și gradul scăzut de rezistență față de turbulențele majore de pe piețele externe, mai ales pe zona financiar-bancară";
- „corupția vulnerabilizează statul, generează prejudicii economiei și afectează potențialul de dezvoltare a țării, buna guvernare, decizia în folosul cetățenilor și comunităților, precum și încrederea în actul de justiție și în instituțiile statului. În plan extern, persistența corupției are impact negativ asupra credibilității și imaginii țării noastre”.

SNApT confirmă evaluarea internă a SNA legată de capacitatea redusă a administrației centrale și locale de a implementa politicile publice naționale și europene, asumat de asemenea ca vulnerabilitate.

Deși este o strategie cu caracter orizontal, aptă de a produce efecte la nivelul tuturor instituțiilor și autorităților publice, SNA nu este un remediu universal și nu poate soluționa singură cauzele profunde ale corupției din România. Prin acest document strategic nu se poate realiza reforma administrativă sau descentralizarea serviciilor publice, după cum nu se pot soluționa problemele de salarizare ale diferitelor categorii profesionale.

Pentru a atinge efectele scontate, SNA se completează și corelează cu strategii sectoriale precum Strategia de reformă a funcției publice, Strategia pentru consolidarea administrației publice, Strategia pentru dezvoltarea justiției ca serviciu public, Strategia națională pentru achiziții publice sau Strategia națională pentru competitivitate, Strategia națională privind agenda digitală pentru România 2020.

1.3 Fenomenul corupției din România reflectat în cercetări, statistici, sondaje naționale și internaționale

1.3.1 Percepția fenomenului de corupție din România

În ceea ce privește analiza comparativă între momentul 2012, când a fost lansată Strategia Națională Anticorupție 2012-2015 și datele cele mai recente, respectiv din ultimul Barometru Global al Corupției din 2013, situația se prezintă astfel:

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Indicator	Strategia 2012-2015		Stadiu actual	
	RO	UE	RO	UE
Indicele de percepție a Corupției	Aproximativ trei sferturi dintre țările cărora li se aplică acest index au un scor inferior valorii de 5 (pe o scara de la 0-nivel ridicat de corupție, la 10- nivel ridicat de integritate) România are un scor de 3.6.	6.37 media UE	România are un scor de 46 (0 nivel ridicat de corupție și 100 nivel de integritate)	Media este 65.36
	87% dintre respondenții români consideră că nivelul corupției din România a crescut în ultimii 3 ani	73% media UE	43% dintre respondenții români consideră că nivelul corupției din România a crescut mult în ultimii 2 ani și 21% că a crescut puțin	28.5% dintre europeni apreciază că nivelul corupției a crescut mult și 24.18% ca a crescut puțin
Barometrul Global a Corupției	Partidele politice și parlamentul sunt considerate instituțiile cele mai afectate de corupție (cu un scor de 4.5), urmate îndeaproape de justiție (4), poliție (3.9) și funcționari publici (3.8).	Media UE 4.4 (partide politice) 3.5 (parlament) 3.4 (justiție) 3.1 (poliție) 3.5 (funcționari publici)	Partidele politice și parlamentul rămân instituțiile considerate instituțiile cele mai afectate de corupție (cu un scor de 76%, respectiv 68%), urmate de justiție (58%), poliție (54%) și funcționari publici (50%).	Media UE 69.6% (partide politice) 57.7 % (parlament) 45.5 % (justiție) 41 % (poliție) 50.6 % (funcționari publici)
	Numai 7% dintre respondenți apreciază ca eficiente eforturile curente ale Guvernului de a lupta împotriva corupției	26% - media UE	2% dintre respondenți apreciază ca foarte eficiente eforturile Guvernului de a lupta împotriva corupției și 11% ca eficiente	1.27% dintre europeni apreciază ca foarte eficiente eforturile Guvernului de a lupta împotriva corupției și 10.81% ca eficiente
Raportul Națiuni în Tranziție	4.00	3.27 - media UE pentru anul 2010.	3.46	2.63 - media UE pentru anul 2015
Sondaj al Băncii Mondiale asupra Mediului de Afaceri și Performanțelor Investiționale 2005-2008 ⁸	Mediul de afaceri din Romania consideră corupția ca o problemă majoră în a face afaceri (a treia ca importanță din 14)		44% din mediul de afaceri din România percepe ca fiind mai redusă corupția din administrația publică decât cea de acum 2 ani ⁹	

Un studiu referitor la libertatea economică relevă că în Romania este mai dificil de dezvoltat o afacere decât în țările vecine din UE, Bulgaria și Ungaria, dar mai ușor decât în Franța sau Italia. Astfel, Indexul Libertății Economice 2016, realizat de Heritage Foundation¹⁰, plasează Romania pe locul 61 în lume, dintr-un total de 178

⁸ Studiul "Trends in Corruption and Regulatory Burden in Eastern Europe and Central Asia" a fost dat publicității în anul 2011 și oferă date comparative pentru anii 2005 și 2008

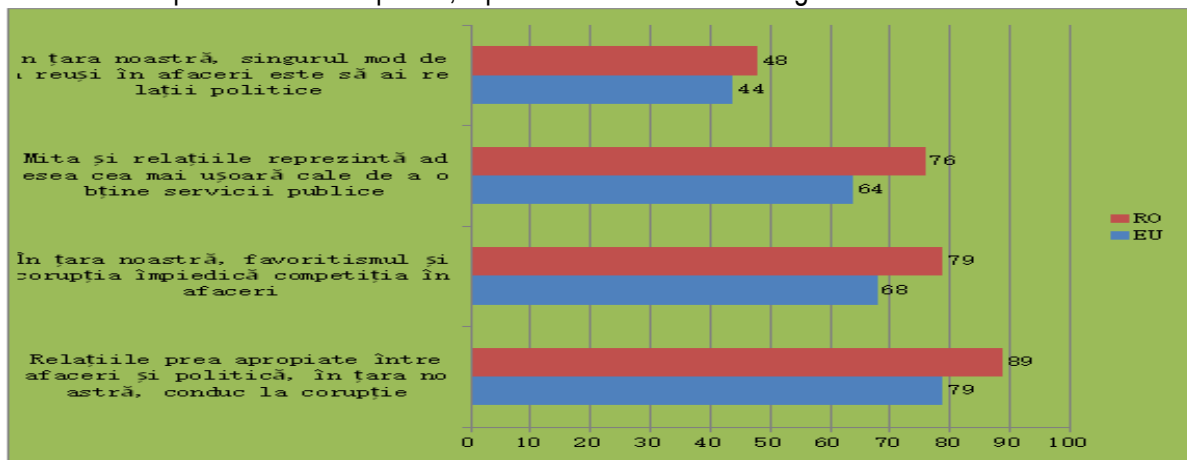
⁹ <http://ccir.ro/wp-content/uploads/2016/05/Studiu-CCIR-2016.pdf>

¹⁰ http://media.hotnews.ro/media_server1/document-2016-02-3-20771152-0-romania.pdf

MINISTERUL JUSTIȚIEI

de țări evaluate. Țara noastră pierde astfel 4 locuri în clasamentul mondial al libertății economice față de indexul realizat în anul 2015. Clasamentul pe 2016 acordă României o medie de **65,5 puncte** (din 100 posibile).

Rămânând în zona de afaceri, în ultimul Eurobarometru¹¹ din 2015 cu privire la atitudinea privind corupția în UE, țara noastră se află peste media europeană, fapt care nu face decât să îngreuneze dezvoltarea acestui sector.

Referitor la modalitățile de manifestare a corupției, unul din patru cetățeni ai UE consideră că este acceptabil să ofere un cadou (23%) sau să faci o favoare (26%), iar aproape unul din șase respondenți (16%) apreciază că este acceptabil să ofere bani pentru a obține ceva de la administrația publică sau de la sistemul de servicii publice..

Este interesant de remarcat faptul că pe toate cele trei dimensiuni evaluate (oferirea de favoruri, cadouri sau bani), românii manifestă o reticență foarte mare de a formula un punct de vedere. Unul din zece români (11%, în timp ce media europeană este 2%) se *feresc să spună că ar face o favoare* pentru a obține ceva de la administrația publică, mai mult de două treimi (69%, media europeană 72%) dezaprobă o asemenea conduită, iar unul din cinci (20%, media europeană 26%) aprobă acest demers. Proporția cea mai redusă a cetățenilor care ar recurge la un astfel de gest se înregistrează în Finlanda (8%), în timp ce proporția cea mai ridicată (68%) – mai mult de două treimi – se înregistrează în Croația.

Rata abținerilor rămâne mare și în ceea ce privește oferirea unui cadou pentru a obține ceva de la administrația publică sau de la sistemul de servicii publice. Media europeană a non-răspunsurilor este 1%, în timp ce România înregistrează o proporție de 8% non-răspunsuri. Mai mult de două treimi dintre lituanieni (67%) sunt dispuși să ofere cadouri, iar cei mai puțin dispuși sunt finlandezii (6%) și danezii (8%).

Înclinația spre non-răspunsuri rămâne ridicată și în ceea ce privește oferirea de bani, aproape unul din zece români (9%) preferând să nu răspundă la această întrebare, față de media europeană de 2%. Aproape jumătate dintre lituanieni (42%) sunt gata să ofere bani, în timp ce portughezii (6%), spaniolii (7%) și finlandezii (7%) nu ar recurge la un astfel de gest. De remarcat faptul că, în Danemarca, una dintre cele mai integre țări din Europa, un sfert dintre respondenți (25%) se declară dispuși să ofere bani.

Indexul de Integritate Publică¹² elaborat de European Research Centre for Anti-Corruption and State-Building (ERCAS) și Hertie School of Governance evidențiază faptul că, în 2012, România era pe ultimul loc, pentru ca, în 2014, să se situeze pe locul 27 din 28 în UE în ceea ce privește **integritatea publică**. Date mai recente arată că în 2015 România a continuat să progreseze, având cea mai mare îmbunătățire a scorului de integritate în ultimul an (0.63 puncte), datorată unor procese de simplificare administrativă și digitizare a unor servicii publice, devansând Croația, Bulgaria, Grecia, Slovacia și urcând pe locul 24 în UE¹³.

¹¹ <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/FLASH/surveyKy/2084>

¹² <http://sar.org.ro/raportul-anual-de-analiza-si-prognoza-romania-2016/>

¹³ <http://dev.integrity-index.org/>

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Scorurile de integritate publică în 2015 ale tuturor statelor membre UE, pe regiuni¹⁴

	Indexul IIP	Simplitate administrativă	Comerț deschis	Independența Justiției	Audit	Servicii de e-guvernare	Utilizatori e-guvernare	Schimbare IIP 2015-2014
Media UE	5.68	6.06	5.86	5.89	5.01	5.74	5.50	-0.03
Central & Est	4.25	5.26	3.86	3.86	3.76	4.36	4.37	-0.02
Bulgaria	2.18	2.10	3.20	1.15	3.83	1.00	1.82	-0.20
Croația	2.52	2.57	1.00	2.88	1.24	3.61	3.81	-0.12
Cehia	3.13	1.54	2.88	4.36	3.99	2.54	3.45	-0.09
Estonia	8.38	10.00	9.24	8.12	6.45	7.28	9.18	0.55
Ungaria	4.54	6.67	1.13	4.72	5.28	4.79	4.62	-0.30
Letonia	5.78	7.51	5.30	4.65	4.96	6.45	5.79	-0.15
Lituania	5.84	8.90	6.37	3.90	3.83	7.16	4.86	0.06
Polonia	3.54	1.00	4.13	4.86	3.83	4.55	2.87	-0.17
România	3.23	6.55	3.68	3.51	1.28	3.37	1.00	0.63
Slovacia	3.64	2.68	3.25	1.00	5.28	3.96	5.68	-0.20
Slovenia	3.92	8.35	2.25	3.28	1.40	3.25	4.97	-0.27
Nord	8.39	8.83	8.45	9.36	8.04	6.57	9.10	-0.21
Danemarca	8.36	8.77	9.24	9.87	6.33	5.97	10.00	-0.13
Finlanda	8.71	8.99	6.92	10.00	10.00	7.28	9.06	-0.17
Suedia	8.10	8.73	9.18	8.20	7.78	6.45	8.25	-0.34
Sud	4.71	5.05	5.11	4.62	3.44	5.68	4.35	-0.04
Cipru	4.27	2.89	5.60	5.59	4.15	3.72	3.69	-0.50
Grecia	4.33	6.62	3.44	3.92	1.52	5.38	5.09	-0.01
Italia	4.15	5.60	5.08	3.67	1.00	7.04	2.52	0.03
Malta	4.46	1.47	4.11	5.91	7.78	2.89	4.62	0.07
Portugalia	5.64	8.32	5.38	5.66	4.03	5.74	4.74	-0.07
Spania	5.38	5.42	7.06	2.96	2.13	9.29	5.44	0.29
Vest	7.36	6.87	8.19	8.35	6.77	7.38	6.57	0.01
Austria	6.36	2.97	7.75	7.08	6.93	7.04	6.38	-0.14
Belgia	7.11	8.97	7.43	8.12	6.13	6.21	5.79	-0.05
Franța	8.03	8.66	9.44	6.66	6.33	10.00	7.08	0.14
Germania	6.37	3.48	7.61	8.56	6.57	6.09	5.91	-0.23
Irlanda	7.40	9.57	10.00	9.37	3.66	6.21	5.56	0.01
Luxemburg	7.03	3.80	7.11	8.81	9.07	5.50	7.90	0.16
Olanda	8.69	9.30	8.17	9.00	8.02	9.17	8.48	0.03
Marea Britanie	7.85	8.20	7.99	9.23	7.46	8.82	5.44	0.11

Surse: Eurostat 2015, Banca Mondială, Doing Business Dataset 2015, ONU, E-Government Survey 2014 și calcule proprii. Legenda. Scorurile variază de la 1 la 10, unde 10 desemnează cel mai bun control al corupției.

În luna martie 2016, în cadrul conferinței „Monitorizarea Guvernului: Măsurarea Riscurilor de Corupție în Datele privind Achizițiile Publice” organizată de către Societatea Academică din România, împreună cu Institutul pentru Transparență Guvernamentală (Budapesta), Consiliul Concurenței și ANAP, a fost prezentată metodologia de elaborare a **Indicelui Riscului de Corupție (IRC)** care este aplicat contractelor publicate în Tenders Electronic

¹⁴ <http://sar.org.ro/raportul-anual-de-analiza-si-prognoza-romania-2016/>

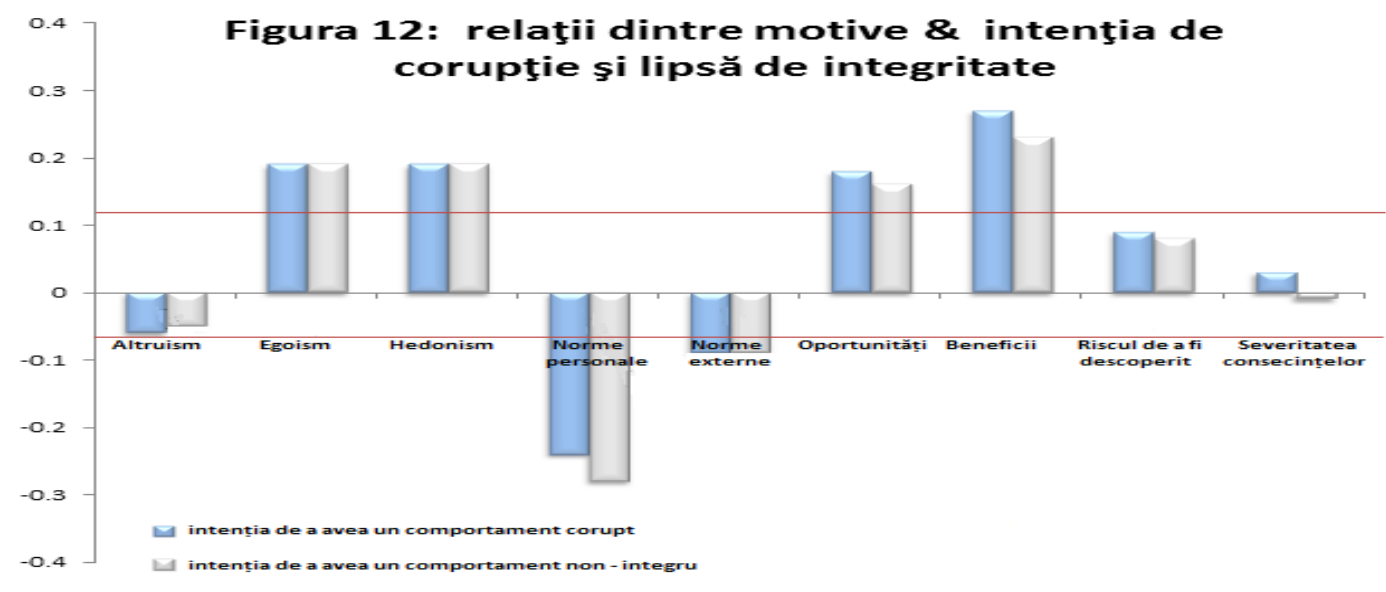
MINISTERUL JUSTIȚIEI

Daily (TED). IRC poate fi folosit pentru a estima **riscul de corupție** la nivel de contract în fiecare Stat Membru. Principalele concluzii referitoare la situația corupției în achizițiile publice s-au referit la faptul că **România este pe primul loc în UE în ceea ce privește volumul și calitatea informațiilor oferite per contract publicat în TED**. Aceste date nu sunt neapărat și corecte în fiecare caz, dar spre deosebire de țările cu cele mai puține date disponibile (Finlanda, Spania și Suedia), care au o rată medie de eroare administrativă între aproximativ 32% și 40%, România are o rată de numai 0.2%. **România se află la mijlocul clasamentului în ceea ce privește frecvența atribuirii contractelor de achiziții unui singur ofertant (22% din cazuri)**. Situația este mai bună decât în țări precum Lituania, Grecia și Italia, dar mai rea decât în Slovenia, Bulgaria, Letonia și chiar decât media instituțiilor UE (acestea pot atribui contracte la fel ca Statele Membre). **România este pe primul loc în UE în ceea ce privește costul corupției în achizițiile publice**. Din cauza riscului mărit de corupție, măsurat prin IRC, care, în cazul României înregistrează prezența mai multor indicatori de risc, **prețul mediu per contract este mai mare cu aproximativ 33% decât în restul țărilor europene**¹⁵.

1.3.2. Experiența directă a faptelor de corupție

Analiza fenomenului corupției prin instrumente de cercetare științifică reprezintă o activitate care completează în mod necesar orice politică națională anticorupție și ajută la construirea unei înțelegeri mai bune a conceptului larg al integrității în exercitarea unei funcții publice. Constatările Eurobarometrului, precum și ale altor cercetări naționale, se bazează, însă, în mod predominant, pe percepții generale și mai puțin pe experiențe concrete.

Pentru a corecta această deficiență de înțelegere a fenomenului, MJ și Facultățile de Drept ale Universităților din București și Amsterdam, cu sprijinul DNA și PİCCJ, au derulat un studiu privind corupția¹⁶, al cărui scop a fost de a înțelege mai bine cauzele acesteia, precum și consecințele de ordin personal și profesional ale condamnărilor pentru fapte de corupție. În consecință, acest studiu s-a adresat persoanelor care au avut experiențe nemijlocite cu sistemul legal românesc în materia combaterii corupției, respectiv celor condamnați pentru fapte de corupție.

Concluziile cercetării susțin nevoia instrumentelor preventive și contribuie în felul acesta la oferirea unui suport științific demersurilor pe care MJ le promovează. Astfel, majoritatea factorilor propuși ca influențând comportamentul corupt au avut într-adevăr legătură cu intenția persoanelor de a se angaja în acte de corupție. Totuși, cei mai importanți factori explicativi au fost normele morale personale privitoare la corupție și beneficiile așteptate în urma angajării în acte de corupție. Dintre aceste beneficii, cele mai importante au fost satisfacția și gratificarea personală, precum și posibilitatea de a oferi o viață mai bună familiilor lor – iar nu câștigul financiar, după cum se presupune adesea. În mod similar, riscul de a fi prins și severitatea pedepsei nu au avut efectul disuasiv scontat. În cadrul studiului, au fost adresate de asemenea întrebări privind intențiile persoanelor

¹⁵ <http://sar.org.ro/sar-a-co-organizat-conferinta-monitorizarea-guvernului-masurarea-riscurilor-de-coruptie-in-datele-privind-achizițiile-publice/>

¹⁶ "Opinia persoanelor condamnate privind cauzele și consecințele corupției - Studiu privind corupția în România" (ianuarie 2015).

MINISTERUL JUSTIȚIEI

respective de a se angaja în alte forme de comportament ne-etic. Analizele arată că factorii care par să stea la baza corupției pot fi comparabili cu factorii care stau la baza lipsei de integritate în general.

În continuare, studiul a arătat că lipsesc în special acele mecanisme preventive care ar fi de natură să determine abținerea de la acte de corupție și respectarea standardelor de integritate. În timp ce România răspunde în principal la corupție în mod represiv, prin intermediul unui răspuns puternic al justiției penale, interviurile lasă impresia că multe dintre aceste cazuri ar fi putut fi evitate dacă ar fi fost implementate standarde de integritate, coduri clare de conduită și sisteme de gestionare a conformității în contextul organizațional în care acești respondenți s-au angajat în infracțiuni de corupție.

1.4 Agenda internațională

1.4.1 Conferința ministerială OCDE și Summit-ul de la Londra

SNA contribuie și la dezvoltarea componentei internaționale, aderarea României la Convenția OCDE privind combaterea mituirii funcționarilor publici în cadrul tranzacțiilor comerciale internaționale continuând să fie un obiectiv strategic național și o prioritate a agendei naționale anticorupție. Cu ocazia conferinței ministeriale OCDE din martie 2016, România a reiterat intenția de a lucra în mod activ la obținerea statutului de membru cu drepturi depline al OCDE și de a deveni un participant în cadrul Grupului de Lucru privind Lupta împotriva Corupției în Tranzacțiile Internaționale, în vederea aderării la Convenția OCDE. Prin semnarea declarației miniștrilor de justiție, România s-a angajat, printre altele, să continue eforturile de combatere a corupției, să îmbunătățească cooperarea internațională, să promoveze o mai bună protecție a avertizorilor în interes public și să consolideze parteneriatele împotriva corupției dintre sectorul public și mediul privat.

Summit-ul Anticorupție găzduit la Londra, în data de 12 mai 2016, a relansat lupta împotriva corupției ca o prioritate globală și necesară pentru combaterea sărăciei și dezvoltarea durabilă. La finalul summit-ului, țările participante au reiterat, într-o declarație comună, necesitatea combaterii corupției la nivel global. Delegații prezenți la reuniune au agreeat să folosească și să implementeze acordurile internaționale în vigoare și să transforme combaterea corupției într-o prioritate internă și externă. În cadrul acestui eveniment, România a comunicat la rândul său determinarea de a accelera lupta împotriva corupției, subliniind faptul că aceasta este o datorie față de cetățeni. În documentul publicat la finalul reuniunii, România și-a declarat angajamentul de a menține cursul politicii anticorupție din ultimii ani și de a implementa un nou set de măsuri în cadrul viitoarei strategii naționale anticorupție.

1.4.2 Cadru de cooperare pentru promovarea integrității

Strategia este corelată cu toate instrumentele internaționale anticorupție la care România este parte (MCV, raportul anticorupție al UE, GRECO, UNCAC, RAI, SEEC, IACA). Prin acest document strategic se urmărește implementarea eficientă a standardelor interne și internaționale anticorupție, dar și pregătirea evaluării României în cadrul runde a doua a mecanismului de evaluare a implementării UNCAC. Anul 2015 a marcat debutul evaluării României de către GRECO în cadrul runde a patra de evaluare, ce are drept teme integritatea membrilor parlamentului și a sistemului judiciar. În 2016 va fi dat publicității al doilea Raport Anticorupție al UE, care analizează trei teme de interes: corupția în sistemul de sănătate, achizițiile publice în procedurile care implică fonduri europene și spălarea banilor – circuite financiare și beneficiarul real.

Concluziile rapoartelor periodice emise de CE, GRECO și ONU, precum și alte inițiative regionale sau internaționale la care România este parte vor completa procesul de monitorizare.

2. VALORI ȘI PRINCIPII

2.1. Valori

SNA 2016 - 2020 păstrează premisa asumării de către toate instituțiile și autoritățile publice, inclusiv întreprinderile publice¹⁷ și alte instituții aflate în coordonarea, subordinea și sub autoritatea instituțiilor publice, a următoarelor valori fundamentale:

¹⁷ În sensul OUG nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice (Legea nr. 111/2016)

MINISTERUL JUSTIȚIEI

- **voința politică** – toate cele trei puteri în stat, respectiv puterea executivă, judecătorească și cea legislativă înțeleg importanța unei societăți lipsite de corupție și vor conlucra pentru aducerea la îndeplinire a măsurilor prevăzute de prezenta strategie;
- **integritatea** – reprezentanții instituțiilor și autorităților publice au obligația de a declara orice interese personale care pot veni în contradicție cu exercitarea obiectivă a atribuțiilor de serviciu. Totodată, aceștia sunt obligați să ia toate măsurile necesare pentru evitarea situațiilor de conflict de interese și incompatibilități;
- **prioritatea interesului public** – reprezentanții instituțiilor și autorităților publice au datoria de a considera interesul public mai presus de orice alt interes în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. Aceștia nu trebuie să se folosească de funcția publică pentru obținerea de beneficii necuvenite patrimoniale sau nepatrimoniale, pentru ei, familiile lor sau persoane apropiate;
- **transparența** – reprezentanții instituțiilor și autorităților publice vor asigura accesul neîngrădit la informațiile de interes public, transparența procesului decizional și consultarea societății civile în cadrul acestui proces.

2.2. Principii

Fiecare măsură se subsumează următoarelor principii, a căror respectare este esențială pentru realizarea unei administrații publice moderne și eficiente:

- **principiul statului de drept** în baza căruia este consacrată supremația legii, toți cetățenii fiind egali în fața acesteia. Acesta are la bază respectarea drepturilor omului și presupune separația puterilor în stat;
- **principiul răspunderii** potrivit căruia autoritățile statului răspund pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, respectiv pentru modul de implementare și eficiența strategiilor;
- **principiul gestionării responsabile a riscurilor generate de comportamente lipsite de integritate**, ca parte integrantă din procesul managerial desfășurat de către fiecare organizație;
- **principiul proporționalității în elaborarea și punerea în aplicare a procedurilor anticorupție:** Instituțiile publice trebuie să elaboreze, să implementeze și să mențină proceduri puternice, care să fie proporționale cu riscurile și vulnerabilitățile instituționale și dimensionate în funcție de resursele și complexitatea organizației;
- **principiul răspunderii la cel mai înalt nivel de angajament:** Politicile „anti-mită” nu vor fi eficiente dacă nu există un mesaj clar dat de administrație de la nivelul cel mai înalt, că mita nu este tolerată. Nivelul superior al conducerii pe fiecare palier al administrației trebuie să inițieze, să supravegheze și să conducă, prin puterea exemplului, punerea în aplicare a unei politici de respingere a corupției, recunoscând faptul că mita este contrară valorilor fundamentale ale integrității, transparenței și responsabilității și că aceasta subminează eficacitatea organizațională;
- **principiul prevenirii săvârșirii faptelor de corupție și a incidentelor de integritate** potrivit căruia identificarea timpurie și înlăturarea în timp util a premiselor apariției faptelor de corupție sunt prioritare și imperative. Atât instituțiile publice, cât și cele private trebuie să dea dovadă de diligență în evaluarea partenerilor, agenților și contractorilor. Fiecare entitate ar trebui să evalueze riscurile de luare de mită asociate cu intrarea într-un parteneriat sau de contractare a unor acorduri cu alte entități și sunt datoare apoi să efectueze evaluări periodice ale riscurilor. La încheierea de parteneriate sau aranjamente contractuale, trebuie să verifice dacă respectivele organizații au politici și proceduri care sunt în concordanță cu aceste principii și orientări;
- **principiul eficacității în combaterea corupției**, care se bazează pe evaluarea continuă a activității instituțiilor cu atribuții în domeniu, atât din punctul de vedere al îndeplinirii cât mai complete a obiectivelor asumate pentru a produce efectele pozitive pe care societatea le așteaptă, cât și al managementului organizațional;
- **principiul cooperării și coerenței**, în baza căruia instituțiile implicate în prevenirea și combaterea corupției trebuie să coopereze îndeaproape, asigurând o concepție unitară asupra obiectivelor ce trebuie îndeplinite și a măsurilor ce urmează a fi luate;
- **principiul parteneriatului public – privat**, care recunoaște importanța cooptării societății civile și a mediului de afaceri în activitățile concrete de implementare a măsurilor de prevenire a corupției;
- **principiul accesului neîngrădit la informațiile de interes public și al transparenței decizionale.**

2.3. Definiții:

- **Incident de integritate** – situația în care cu privire la un angajat al unei instituții/autorități publice sau întreprinderi publice a fost luată sau dispusă cel puțin una din următoarele măsuri:
 - a) încetarea disciplinară a raporturilor de muncă, ca urmare a săvârșirii unei abateri de la normele deontologice sau de la alte prevederi similare menite să protejeze integritatea funcției publice;
 - b) trimiterea în judecată sau condamnarea pentru săvârșirea unei infracțiuni de corupție sau a unei fapte legate de nerespectarea regimului interdicțiilor, incompatibilităților, conflictului de interese sau declarării averilor;
 - c) rămânerea definitivă a unui act de constatare emis de către Agenția Națională de Integritate, referitor la încălcarea obligațiilor legale privind averile nejustificate, conflictul de interese sau regimul incompatibilităților;
 - d) rămânerea definitivă a unei decizii emise de Consiliul General al Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU) privind o lucrare științifică.
- **Etica** se referă la comportamentul individual, în context organizațional sau nu, care poate fi apreciat sau evaluat fie din perspectiva valorilor, principiilor și regulilor etice explicite (coduri de etică, coduri de conduită sau alte tipuri de documente fără statut de act normativ) sau tacite (cultura organizațională), fie prin prisma consecințelor acțiunilor înseși;
- **Comportamentul integru** este acel comportament apreciat sau evaluat din punct de vedere etic ca fiind corect. Integritatea, ca valoare individuală, se referă la această corectitudine etică, care nu poate fi delimitată de corectitudinea legală și profesională;
- **Comportamentul lipsit de integritate** este o formă de subminare a misiunii organizației, conducând la un climat organizațional toxic pentru angajați și terți, și afectând interesele legitime ale tuturor celor implicați, inclusiv interesul public;
- **Planul de integritate** – ansamblul de măsuri identificate de conducerea instituției ca remedii pentru riscurile și vulnerabilitățile instituționale la corupție identificate. Măsurile preconizate pot viza prevenirea corupției, educația angajaților dar și a publicului-țintă vizat de activitatea instituției/autorității, întreprinderii publice, precum și combaterea corupției. Pentru întreprinderile publice, planurile de integritate vor încorpora îndrumările cuprinse în ghidul de bună practică al OCDE privind controlul intern, etica și conformitatea¹⁸. Planurile de integritate sunt asumate prin acte juridice, precum ordine sau decizii ale conducerii entității;
- **Open contracting data standard**¹⁹ - este procesul de transparentizare a procesului de achiziție publică și derulare a contractelor prin punerea la dispoziție a datelor deținute de autoritățile publice și implicarea publicului și mediului de afaceri în identificarea și rezolvarea problemelor în domeniu. Procesul este compus din două etape principale: deschiderea datelor și implicarea cetățenilor și mediului de afaceri. Deschiderea datelor și publicarea lor se fac după standarde recunoscute ca buna practică la nivel internațional - Open Contracting Data Standard (OCDS). Deschiderea datelor nu se limitează doar la procesul de achiziție, ci și la faza de contractare și desfășurare a contractelor. Implicarea publicului și a mediului de afaceri aduce beneficii prin găsirea de soluții alternative, mai eficiente, în folosirea banului public, precum și la depășirea unor probleme în derularea procesului de achiziție sau derulare a contractelor. Printre beneficii ar fi important de menționat: folosirea eficientă a fondurilor publice; oferirea posibilității accesării fondurilor publice de către o plajă mai largă de participanți, reducând costurile prin creșterea competiției; oferirea posibilității creșterii calității bunurilor și serviciilor contractate din fonduri publice; prevenirea corupției; promovarea unei analize participative a datelor pentru găsirea de soluții la problemele sectorului public și ale comunităților;
- **Standarde legale de integritate** – Sunt avute în vedere acele măsuri de transparentă instituțională și de prevenire a corupției consacrate de legislația națională și reflectate în inventarul anexă la SNA.

¹⁸ <https://www.oecd.org/daf/anti-bribery/44884389.pdf>

¹⁹ <http://www.open-contracting.org/why-open-contracting/>; <http://standard.open-contracting.org/latest/en/>

MINISTERUL JUSTIȚIEI

- **Pantouflage** - Noile abordări în managementul sectorului public, împreună cu posibilitățile extinse de muncă, au schimbat relațiile serviciului public și ale sectorului privat, precum și percepția publică asupra acestor relații. Necesitatea de a menține încrederea publicului, în special în perioadele de schimbare, sporește importanța dezvoltării și menținerii sistemelor ce abordează conflictele de interese, inclusiv pe cele care apar la migrarea funcționarilor publici către sectorul privat. Cele mai frecvente obiective ale unui sistem care abordează migrarea funcționarilor publici din sectorul public în cel privat sunt: (1) să se asigure că anumite informații dobândite în serviciul public nu sunt utilizate în mod abuziv; (2) să se asigure că exercitarea autorității de către un funcționar public nu este influențată de câștigul personal, inclusiv prin speranța sau așteptarea unei angajări viitoare și (3) să se asigure că accesul și contactele actualilor precum și ale foștilor funcționari publici nu sunt utilizate pentru beneficiile nejustificate ale funcționarilor sau ale altora.

3. CADRUL NECESAR IMPLEMENTĂRII SNA

SNA 2016 - 2020 poate deveni un instrument de lucru eficient dacă pe întreaga perioadă de implementare sunt asigurate următoarele condiții minimale pentru succes:

- Stabilitatea legislativă și instituțională a cadrului anticorupție care a generat performanță în activitatea DNA și ANI;
- Garantarea independenței sau, după caz, a autonomiei operaționale, a autorităților cu rol în prevenirea și combaterea corupției;
- Instituționalizarea reacției față de eșecul de a preveni corupția;
- Asumarea transparenței și a guvernării deschise ca principii directe pentru toate măsurile de implementare a SNA și ca premise pentru soluții inovatoare de reducere a fenomenului corupției;
- Fundamentarea pe studii de impact a oricăror decizii de politică publică care pot afecta mediul de afaceri și angajarea într-un dialog deschis cu companiile autohtone și cu investitorii străini;
- Alocarea de resurse adecvate pentru proiecte dezvoltate pe cele trei dimensiuni ale intervenției: educație, prevenire și combatere.

4. SCOP, PUBLICUL ȚINTĂ ȘI ABORDAREA PROPUȘĂ

Scopul SNA 2016-2020 este promovarea integrității, prin aplicarea riguroasă a cadrului normativ și instituțional în vederea prevenirii corupției în România.

Documentul are un caracter multidisciplinar și este adresat tuturor instituțiilor publice reprezentând puterea executivă, legislativă și judecătorească, autorităților publice locale, mediului de afaceri și societății civile.

Pentru fiecare tip de intervenție, sunt identificate obiective generale și specifice. Toate acestea sunt dezvoltate prin **asumarea transparenței decizionale și a guvernării deschise, ca un corolar al prezentului document strategic**, dublată de abordarea trihotomică de intervenție strategică în domeniul anticorupție: **prevenire, educație și combatere**.

5. IMPACTUL SCONTAT AL STRATEGIEI

Implementarea SNA 2016 – 2020 va conduce la atingerea a cel puțin șase rezultate:

- Încadrarea în media UE privind percepția și mentalitatea publică internă legată de amploarea fenomenului de corupție din România;
- Reducerea substanțială, cu cel puțin 50%, a cazurilor de fraudare și corupere a procedurilor de achiziții publice și a incidentelor de integritate în sectoarele vulnerabile identificate;
- Implementarea măsurilor preventive anticorupție în peste 80% din instituțiile publice și întreprinderile publice, ca parte a unui plan de integritate dezvoltat pe bază de analiză de risc și standarde de control managerial intern;
- Atingerea obiectivelor MCV și asimilarea instituțională națională a procedurilor de evaluare, ca o garanție a ireversibilității măsurilor de consolidare a integrității în exercitarea funcțiilor publice;
- Aderarea României la Convenția anti-mită a OCDE;
- Promovarea regională și internațională a experienței anticorupție deținută de România.

6.1. Obiectiv general 1 – Dezvoltarea unei culturi a transparenței pentru o guvernare deschisă la nivel central și local

De peste 15 ani, România a adoptat două legi considerate încă etalon în plan internațional în materia accesului la informații de interes public și în cea a transparenței procesului decizional. Evaluarea implementării SNA 2012 – 2015 a arătat un grad relativ scăzut - spre mediu – a implementării Legilor nr. 544/2001 și 52/2003. Tangențial, implementarea celor două legi a fost sprijinită prin mecanismele promovate de SNA și Parteneriatul pentru o Guvernare Deschisă. Cu toate acestea, absența unui coordonator al problematicii, resursele insuficiente alocate și abordarea preponderent formalistă în aplicarea celor două legi explică, în mare parte, efectul preventiv redus. Odată cu înființarea unei structuri dedicate implementării acestor legi, MCPDC, acestea au cunoscut un reviriment notabil, atât prin prisma informațiilor publicate de către instituțiile publice, cât și prin raportare la rețelele de practicieni din cadrul instituțiilor publice care au început să primească, în mod structurat și coerent, îndrumare metodologică și acces la bunele practici în materie.

SNA 2016 – 2020 propune creșterea calității implementării prevederilor privind accesul la informații de interes public. Acest lucru se va realiza prin preluarea în SNA a conținutului Memorandumului adoptat de Guvern la 3 martie 2016^[1] (anexa 4 la H.G), concomitent cu dezvoltarea platformei transparenta.gov.ro, un portal de centralizare a informațiilor de interes public și de informatizare a interacțiunii interinstituționale. De asemenea, creșterea calității procesului de asigurare a transparenței decizionale va fi făcută într-un mod etapizat, procesul demarând prin standardizarea acestei proceduri și diseminarea *Ghidului privind un proces transparent și eficient de consultare publică în administrație*, material ce va sprijini administrația publică. Această măsură va fi implementată atât prin monitorizarea procedurilor de realizare a consultării publice la nivel central și local, cât și prin soluții tehnice, precum dezvoltarea platformei consultare.gov.ro, soluție de creștere a predictibilității și de urmărire a procesului de elaborare a actelor normative de la nivelul executivului. În plus, în completarea standardului de publicare a informațiilor de interes public prevăzute în anexa 4, întreprinderile publice vor lua măsurile necesare pentru publicarea pe pagina de internet și a altor informații de interes public (anexa 5 la H.G.).

Ministerul pentru Consultare Publică și Dialog Civic (MCPDC) va dezvolta Registrul Unic al Transparenței Intereselor, o inițiativă care, pe bază de conformare voluntară, va afișa informații despre persoanele juridice care interacționează cu autoritățile și instituțiile administrației publice centrale în legătură cu promovarea de documente de politici publice și acte normative, în etapa premergătoare procedurii reglementate prin Legea nr. 52/2003.

Efectul măsurilor de transparență instituțională va fi în continuare potențat prin corelarea SNA cu acțiunile legate de Parteneriatul pentru Guvernare Deschisă. De altfel, aderarea la OGP a pus accentul pe promovarea de către Guvern a transparenței guvernamentale, încurajarea participării civice la viața publică, folosirea noilor tehnologii în administrație și combaterea corupției. Cancelaria Prim-Ministrului, alături de MCPDC și MJ, își asumă, prin Planul național de acțiune 2016-2018 în cadrul Parteneriatului pentru Guvernare Deschisă, o serie de angajamente ce vizează teme complementare, inclusiv măsurile asumate de Guvernul României la Summit-ul Anticorupție de la Londra.

În vederea creșterii transparenței în domeniul bugetar și al îmbunătățirii managementului resurselor bugetare, MFP a operaționalizat, în 2016, sistemul național de verificare, monitorizare, raportare și control al situațiilor financiare și al angajamentelor legale ale entităților publice din România. La nivelul instituțiilor publice, acest sistem oferă posibilitatea monitorizării în timp real a alocării și utilizării resurselor publice atât la nivelul fiecărei instituții publice, cât și la nivelul instituțiilor ierarhic inferioare; permite o redistribuire dinamică a resurselor bugetare între instituțiile publice din cadrul aceluiași ordonator; responsabilizează fiecare instituție publică pentru îndeplinirea obligațiilor legale de a înregistra și furniza informații către sistem. La nivelul instituțiilor centrale de reglementare și control, sistemul național de raportare oferă informații în timp real despre alocarea și utilizarea resurselor bugetare; permite analiza și identificarea resurselor bugetare disponibile, în vederea realocării prin

[1] Memorandumul cu tema „Creșterea transparenței și standardizarea afișării informațiilor de interes public”

MINISTERUL JUSTIȚIEI

rectificări bugetare; creând infrastructura necesară implementării pe scară largă a bugetului multianual pe programe. SNA preconizează măsuri de consolidare a platformei de transparență bugetară, precum și utilizarea acesteia în acțiunile de control administrativ.

De asemenea, SNA propune creșterea gradului de transparență a alocațiilor bugetare, inclusiv către administrația publică locală prin intermediul Fondului de Rezervă aflat la dispoziția Guvernului și al Programului Național pentru Dezvoltare Locală. Măsurile preconizate vor crește gradul de predictibilitate a alocațiilor bugetare, limitând totodată clientelismul politic.

Obiectiv specific 1.1 - Creșterea transparenței instituționale și a proceselor decizionale

Acțiuni principale:

1. Dezvoltarea conceptului Registrului Unic al Transparenței Intereselor – RUTI (www.ruti.gov.ro) – (Angajament OGP/ Summit Londra);
2. Testarea și reglementarea Registrului Unic al Transparenței Intereselor;
3. Completarea legislației, revizuirea mecanismelor instituționale și monitorizarea aplicării regulilor privind accesul la informații de interes public și transparență decizională;
4. Dezvoltarea de schimburi de bune practici, asistență, cursuri de formare pentru creșterea capacității instituțiilor publice de a furniza informații de interes public și de a asigura un proces participativ de calitate;
5. Monitorizarea standardelor de afișare a informațiilor de interes public pentru instituțiile și întreprinderile publice;
6. Monitorizarea aplicării Ghidului privind consultarea publică în administrația publică;
7. Dezvoltarea platformei transparenta.gov.ro;
8. Dezvoltarea platformei consultare.gov.ro pentru a asigura creșterea transparenței decizionale;
9. Crearea unei evidențe unice a persoanelor juridice cu statut de utilitate publică;
10. Cooperarea cu structurile asociative ale autorităților administrației publice locale și cu organizațiile societății civile în vederea unei mai bune implementări a guvernării deschise la nivel local și central.

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	MCPDC în cooperare cu Cancelaria Prim-Ministrului și Ministerul Justiției	Septembrie 2016	8.000.000 lei
2.	MCPDC	Septembrie 2016 - 2018	
3.		În permanență	
4.		În permanență	
5.		În permanență, trimestrial	
6.		În permanență	
7.	MCDPC și Cancelaria Prim-Ministrului	Aprilie 2017	
8.		Iunie 2017	
9.	MCPDC în cooperare cu MJ și SGG	2017	
10.	Cancelaria Prim-Ministrului, MCDPC în cooperare cu MDRAP și asociațiile reprezentative ale UAT-urilor	În permanență	

Obiectiv specific 1.2 - Creșterea transparenței proceselor de administrare a resurselor publice

Acțiuni principale:

1. Revizuirea și publicarea în format deschis a tuturor procedurilor de alocare a resurselor publice și a tuturor sumelor alocate prin intermediul Fondului de Rezervă aflat la dispoziția Guvernului și al Programului Național pentru Dezvoltare Locală; după stabilirea unui etalon, extinderea regulilor de transparență la nivelul tuturor fondurilor speciale gestionate de autoritățile publice centrale și locale;

MINISTERUL JUSTIȚIEI

2. Consolidarea platformei de transparență bugetară prin creșterea numărului de informații, rapoarte și bugete publicate;
3. Publicarea anuală a informațiilor privind utilizarea publică și reutilizarea socială a bunurilor confiscate în cadrul procedurilor judiciare penale (Angajament OGP/Summit Londra);
4. Implementarea *open contracting data standard* la nivelul următoarelor sectoare publice: infrastructură, energie, sănătate. Extinderea ulterioară a aplicării standardului la nivel național (Angajament OGP/Summit Londra);
5. Publicarea în format deschis a datelor statistice privind rezultatele obținute în cadrul mecanismului de prevenire a conflictului de interese în achizițiile publice finanțate din fonduri naționale și europene;
6. Publicarea anuală, în format deschis, a indicatorilor de performanță elaborați și monitorizați în cadrul Strategiei Naționale Anticorupție (Angajament OGP/Summit Londra);
7. Publicarea în format deschis a stadiului de implementare pentru proiectele de investiții publice, prin evidențierea stadiului de realizare a indicatorilor tehnico-economici obligatorii conform legislației privind finanțele publice;
8. Extinderea publicării în format deschis a indicatorilor tehnici (de rezultat și de impact), alături de cei financiari existenți pe portalul data.gov.ro, pentru proiectele cu finanțare din fonduri externe nerambursabile, precum și a întregii documentații de proiect²⁰.

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	Guvernul României	Trim. IV 2016	26.000.000 lei
2.	MFP	Permanent, începând cu 2016	
3.	ANABI	Anual	
4.	Cancelaria Prim-Ministrului	2018	
5.	ANI	Anual, începând cu 2017	
6.	MJ	Anual, începând cu 2017	
7.	ANAP, AADR	Semestrial, începând cu 2018	
8.	MFE	2017	

6.2 Obiectiv general 2 – Creșterea integrității instituționale prin includerea măsurilor de prevenire a corupției ca elemente obligatorii ale planurilor manageriale și evaluarea lor periodică ca parte integrantă a performanței administrative

Legislația națională include un set complet de măsuri preventive, iar prezenta strategie își propune să continue abordarea SNA 2012 – 2015, de asigurare a aplicării acestor măsuri la nivelul tuturor autorităților și instituțiilor publice centrale și locale. Eficiența redusă a măsurilor preventive a fost determinată de cele mai multe ori de o cunoaștere limitată de către conducerea instituțiilor publice a acestor măsuri, de bugetarea deficitară și nu în ultimul rând de nealocarea resurselor umane calificate pentru a pune în aplicare cadrul existent.

Prezenta strategie menține paradigma care a stat la baza SNA 2012 – 2015, și anume aceea a asimilării cu un eșec de management, la nivelul instituției publice afectate, a oricărui nou dosar al DNA și ANI. Astfel, se consolidează această abordare introducându-se mecanisme concrete de gestionare a eșecului de management prin evaluări *ex-post*, prin dezvoltarea de măsuri particularizate post incident și prin corelarea evaluării performanței manageriale cu cea a integrității instituționale. Noua strategie promovează modelul de manager de instituție care se implică efectiv în promovarea integrității instituției, care își oferă propriul exemplu de integritate și sancționează sau gestionează adecvat încălcările regulilor, de la cele mai mici, de tipul abaterilor administrative, până la cele mai grave, de nivelul infracțiunilor. Totodată, sunt propuse modificări legislative

²⁰ Se vor excepta informațiile declarate de către ofertanți ca fiind confidențiale, clasificate sau protejate de un drept de proprietate intelectuală.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

privind trei dintre măsurile preventive care nu și-au dovedit eficiența în practică (consilierul de etică, interdicțiile post angajare și protecția avertizorului în interes public).

Obiectiv specific 2.1 – Îmbunătățirea capacității de gestionare a eșecului de management prin corelarea instrumentelor care au impact asupra identificării timpurii a riscurilor și vulnerabilităților instituționale

Acțiuni principale:

1. Auditarea internă, o dată la doi ani, a sistemului de prevenire a corupției la nivelul tuturor autorităților publice;
2. Revizuirea actelor normative secundare și/sau terțiare în materie pentru asigurarea corelării standardelor de control managerial intern cu inventarul măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției;
3. Adoptarea cadrului normativ necesar pentru introducerea unei metodologii standard de evaluare a riscurilor de corupție și implementarea acesteia, la nivel central, ca premisă pentru actualizarea o dată la doi ani a planurilor de integritate;
4. Dezvoltarea unui mecanism instituțional de evaluare *ex-post* a incidentelor de integritate și de promovare a măsurilor preventive adaptate la tipologia faptelor analizate;
5. Publicarea listei incidentelor de integritate și a măsurilor de remediere, alături de rezultatele evaluării SCIM și de indicatorii aferenți fiecărui standard;
6. Adoptarea unui standard de raportare anual referitor la modul de utilizare a banilor publici pentru atingerea obiectivelor instituției publice, ca premisă pentru stabilirea finanțării viitoare și reflectarea acestui standard în rapoartele anuale ale instituțiilor publice;
7. Stabilirea de ținte de management pentru funcțiile de conducere privind gradul de conformitate administrativă și de implementare a standardelor legale de integritate, precum și aplicarea corelativă de măsuri manageriale corective.

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	Structurile de audit intern din cadrul instituțiilor publice	2018	Nu are implicații financiare suplimentare
2.	SGG în cooperare cu MJ	2017	
3.	MAI (DGA) în cooperare cu MJ și cu un grup de lucru inter – instituțional constituit în acest scop	2017	
4.	MJ în cooperare cu DNA, ANI, PÎCCJ și DGA	2017	
5.	MJ și SGG	Anual, începând cu 2018	
6.	Cancelaria Prim-Ministrului în cooperare cu MFP și MCPDC	2017	
7.	Cancelaria Prim - Ministrului în cooperare cu SGG și conducătorii instituțiilor/autorităților publice	2017	

Obiectiv specific 2.2 – Creșterea eficienței măsurilor preventive anticorupție prin remedierea lacunelor și a inconsistențelor legislative cu privire la consilierul de etică, protecția avertizorului în interes public și interdicțiile post-angajare (pantouflage-ul)

Acțiuni principale:

1. Revizuirea și completarea cadrului normativ privind consilierul de etică prin consolidarea statutului și mandatului acestuia, inclusiv prin asigurarea resurselor necesare;
2. Elaborarea cadrului normativ secundar și/sau terțiar în vederea garantării protecției avertizorilor în interes public;

MINISTERUL JUSTIȚIEI

3. Completarea cadrului normativ prin extinderea ariei de aplicare a interdicțiilor la migrarea angajaților din sectorul public în cel privat și reglementarea mecanismelor de control al respectării acestor interdicții, precum și a cadrului sancționator.

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	MDRAP și ANFP	2017	10.000.000 lei
2.	MJ	2017	
3.	MFP, MFE în cooperare cu MJ și MMFPSPV	2018	

6.3 Obiectiv general 3 – Consolidarea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sectoare și domenii de activitate prioritare

SNA 2016 – 2020 va continua să acorde prioritate măsurilor preventive în acele sectoare expuse la corupție. Progresul limitat al prevenției în intervalul 2012 – 2015 a condus la alegerea strategică de a menține sectoarele identificate în strategia anterioară și de suplimentare a acestora cu cele ale educației și sănătății. Această secțiune reflectă, totodată, cele mai recente angajamente asumate de România în plan internațional în cadrul Summit-ului Anticorupție de la Londra, incluzând aici OGP, recomandările GRECO din rundele III și IV de evaluare, precum și reiterarea unui obiectiv strategic național, aderarea la OCDE, inclusiv la Convenția și Grupul de lucru anticorupție.

Obiectiv specific 3.1 – Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul public de sănătate

Acțiuni principale:

1. Înființarea în cadrul Ministerului Sănătății a unui mecanism de priorizare a alocărilor bugetare și evaluare a oportunității deciziilor MS și CNAS, conform studiilor bazate pe dovezi și a unor metodologii și criterii clare de evaluare;
2. Transparentizarea utilizării resurselor publice prin agregarea centralizată a datelor pe portalul transparenta.ms.ro;
3. Evaluarea performanței sistemului de achiziții centralizate al Ministerului Sănătății și a oportunităților de extindere a sistemului;
4. Instituirea la nivelul MS și CNAS a unui mecanism comun de monitorizare și control al furnizorilor din sistemul de asigurări sociale de sănătate;
5. Instituirea unui mecanism de trasabilitate a medicamentelor de pe piața românească;
6. Întărirea structurilor de control și integritate ale Ministerului Sănătății și extinderea atribuțiilor acestora;
7. Îmbunătățirea mecanismelor de răspundere pentru manageri și ceilalți reprezentanți ai aparatului decizional din spitale;
8. Dezvoltarea unui nou mecanism de susținere financiară a educației medicale continue, care să elimine sponsorizările industriei farmaceutice și de echipamente medicale către personalul medical;
9. Identificarea situațiilor care pot genera conflicte de interese în rândul personalului clinic și managerial din unitățile medicale și implementarea de soluții pentru prevenirea și rezolvarea lor;
10. Revizuirea mecanismului de feedback al pacientului pentru a obține, independent de unitățile medicale, informații despre experiența pacienților.

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	MS, CNAS	2017	19.800.000 lei
2.	MS	2016	
3.	MS	2016	

MINISTERUL JUSTIȚIEI

4.	MS, CNAS	2016	
5.	MS	2016	
6.	MS	2017	
7.	MS	2017	
8.	MS	2018	
9.	MS	2016	
10.	MS	2016	

Obiectiv specific 3.2 - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul național de educație

Acțiuni principale:

1. Reorganizarea *Consiliului Național de Etică și al Consiliului de Etică și Management Universitar*, care să monitorizeze durata soluționării sesizărilor la comisiile de etică din universități și institutele de cercetare-dezvoltare;
2. Adoptarea unui cod de etică pentru învățământul preuniversitar care să stipuleze interdicții clare, vizând practici de tipul meditațiilor acordate de către profesori elevilor de la propriile clase;
3. Adoptarea la nivel național a unui cadru transparent, bazat pe criterii de performanță, pentru asigurarea integrității concursurilor de inspector școlar general, inspector școlar general adjunct, inspector școlar, directori ai caselor corpului didactic și directori ai unităților de învățământ preuniversitar;
4. Introducerea unui sistem sancționator disuasiv anti-plagiat, inclusiv prin condiționarea acordării unor beneficii de ordin financiar de evaluarea lucrării de doctorat de către CNATDCU, precum și dezvoltarea unui mecanism de avertizare și detectare timpurie a comportamentelor neconforme;
5. Introducerea unor noțiuni elementare de drept, etică și educație civică în programa școlară a disciplinelor ce vizează dezvoltarea și diversificarea competențelor sociale și civice;
6. Înființarea de programe de pregătire universitară și postuniversitară pe teme de etică și integritate, organizate în facultăți care dețin expertiză în domeniul eticii organizaționale;
7. Monitorizarea video și audio a concursurilor și examenelor naționale organizate în sistemul educațional;
8. Constituirea centrelor de evaluare a lucrărilor de bacalaureat și evaluarea națională de la clasa a opta în județe limitrofe celor în care s-a desfășurat examenul și desemnarea aleatorie a județelor pentru care se realizează evaluarea, ulterior finalizării fiecărei probe;
9. Publicarea standardizată a informațiilor privind veniturile, cheltuielile, achizițiile publice, sponsorizările, precum și activitatea academică de la nivelul unităților sistemului de învățământ de stat/ instituțiilor de învățământ superior.

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	MENCS și universități și institute de cercetare-dezvoltare	2016 – 2017	8.000.000 lei
2.	MENCS, inspectorate școlare și CCD, unități de învățământ preuniversitar	2016 – 2017	
3.	MENCS, inspectorate școlare și CCD, unități de învățământ preuniversitar	2016 – 2018	
4.	MENCS și universități	Activitate cu caracter permanent	
5.	MENCS și universități	2019	
5.	MENCS în cooperare cu MJ, MP, CSM și universități	Activitate cu caracter permanent	
6.	MENCS, ISJ/ISMB, conducerea unităților de învățământ	În timpul examenelor și concursurilor naționale	
7.	MENCS-	Activitate cu caracter	

		permanent	
8.	MENCS, inspectorate școlare, universități	Activitate cu caracter permanent și evaluare semestrială	

Obiectiv specific 3.3 - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în activitatea membrilor Parlamentului

Acțiuni principale:

1. Îmbunătățirea transparenței procesului legislativ (i) prin dezvoltarea în continuare a regulilor privind dezbaterile, consultările și audierile publice, incluzând criteriile pentru un număr limitat de circumstanțe în care să fie ținute ședințe secrete și asigurarea implementării acestora în practică; (ii) prin evaluarea practicii existente și revizuirea în consecință a regulilor pentru a asigura publicitatea în timp util a proiectelor legislative, amendamentelor la aceste proiecte, precum și a agendelor și rezultatelor ședințelor comisiilor, și pentru a asigura termene adecvate pentru depunerea amendamentelor și (iii) prin luarea măsurilor corespunzătoare pentru ca procedura de urgență să fie aplicată cu titlu de excepție într-un număr limitat de circumstanțe (recomandare GRECO runda a IV-a - paragraful 21);
2. (i) Dezvoltarea unui cod de conduită pentru membrii Parlamentului și (ii) asigurarea existenței unui mecanism de respectare a acestuia atunci când este necesar; (măsură restanta SNA 2012 – 2015 și recomandare GRECO runda a IV-a - paragraful 25);
3. Stabilirea unui set robust de restricții cu privire la cadouri, ospitalitate, favoruri și alte beneficii pentru parlamentari și asigurarea că un astfel de sistem este înțeles și aplicat în mod corespunzător (recomandare GRECO runda a IV-a - paragraful 32);
4. Introducerea de reguli privind modul în care membrii Parlamentului să interacționeze cu persoane care desfășoară activități de lobby și alți terți care încearcă să influențeze procesul legislativ (recomandare GRECO runda a IV-a - paragraful 42 - Recomandarea va fi avută în vedere fără a afecta cadrul normativ penal și fără ca aceasta să genereze o dezincriminare a traficului de influență);
5. Analizarea și îmbunătățirea sistemului de imunități al parlamentarilor în exercițiu, inclusiv al acelor care sunt și actuali sau foști membri ai Guvernului, inclusiv prin reglementarea unor criterii clare și obiective privind deciziile de ridicare a imunității și prin renunțarea la necesitatea ca organele de urmărire penală să înainteze întregul dosar (recomandare GRECO runda a IV-a - paragraful 61 - Recomandarea vizează cererile de încuviințare a percheziției, reținerii sau arestării preventive, precum și pe cele de începere a urmăririi penale);
6. Autoritatea parlamentară să înființeze pentru membrii săi (i) un sistem de consiliere prin care parlamentarii să poată solicita sfaturi în materie de integritate și (ii) să ofere formare specializată și regulată cu privire la implicațiile normelor existente și a celor care vor fi adoptate în materia prezervării integrității parlamentarilor, inclusiv viitorul Cod de conduită (recomandare GRECO runda a IV-a - paragraful 62);
7. Modificarea Regulamentelor Camerei Deputaților și Senatului și a altor acte normative în materie, în sensul de a pune pe ordinea de zi a primei ședințe în plen cererile de ridicare a imunității parlamentarilor și soluționarea acestor cereri în termen de cel mult 72 de ore (măsură restantă SNA 2012 – 2015);
8. Organizarea de seminarii, consultări și dezbateri publice periodice pentru diseminarea bunelor practici privind integritatea în rândul parlamentarilor și creșterea încrederii cetățenilor (măsură preluată din SNA 2012 – 2015).

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	Parlamentul României	Trim. II 2017	8.000.000 lei
2.		Trim. II 2017	
3.		Trim. II 2017	
4.		Trim. II 2017	
5.		Trim. II 2017	

6.		Trim. II 2017	
7.		2017	
8.		2017 - 2020	

Obiectiv specific 3.4 - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul judiciar

Acțiuni principale:

1. Aprobarea și implementarea unui plan multianual de acțiune pentru promovarea integrității în sistemul judiciar;
2. Completarea Codului de etică al judecătorilor și procurorilor în așa manieră încât să ofere îndrumare potrivită în special cu privire la conflictele de interese (e.g. exemple, tipuri), incompatibilități și activități accesorii, imparțialitate și alte aspecte relaționate acesteia (incluzând mai ales acceptarea cadourilor și a altor avantaje, conduita în viața privată) (recomandare GRECO runda a IV-a - paragraful 97) și să asigure delimitarea aspectelor de etică de cele disciplinare;
3. Abordarea riscurilor de integritate ale judecătorilor și procurorilor, în special prin (i) asumarea de către Consiliul Superior al Magistraturii și Inspekția Judiciară a unui rol mai activ în materie de analiză, informare și îndrumare și (ii) consolidarea rolului și eficienței titularilor funcțiilor de conducere din fruntea instanțelor și parchetelor, fără a fi afectată independența judecătorilor și procurorilor (recomandare GRECO runda a IV-a - paragraful 114);
4. Creșterea eforturilor de formare și conștientizare cu privire la integritate și componentele preventive ale politicilor anticorupție, inclusiv pentru judecătorii și procurorii în funcție (recomandare GRECO runda a IV-a - paragraful 119).

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	CSM	2017 - 2020	12.000.000 lei
2.		Trim. IV 2017	
3.		Trim. II 2017	
4.	CSM și INM	Trim. II 2017	

Obiectiv specific 3.5 - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale

Acțiuni principale:

1. Organizarea periodică de către AEP a unor sesiuni de formare pentru reprezentanții partidelor politice (măsură preluată din SNA 2012-2015);
2. Asigurarea publicității surselor de finanțare a activității partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și a cheltuielilor aferente (măsură preluată din SNA 2012-2015);
3. Dezvoltarea și utilizarea programelor informatice pentru eliminarea votului multiplu și a votului exprimat fără drept;
4. Asigurarea resurselor necesare pentru o selecție competitivă a oficialilor electorali și dezvoltarea unui modul de pregătire specializată pentru aceștia;
5. Clarificarea modului în care activitatea financiară a diferitelor tipuri de structuri ale partidelor politice este contabilizată în conturile partidelor politice și examinarea modalității de a crește transparența contribuțiilor „terțelor părți” (de exemplu, entități separate, grupuri de interese) (recomandare GRECO runda a III-a - parțial implementată);
6. Solicitarea partidelor politice de a prezenta conturile consolidate către Autoritatea Electorală Permanentă și de a pune un rezumat adecvat la dispoziția publicului – (recomandare GRECO runda a III-a - parțial implementată);
7. Luarea de măsuri adecvate pentru i) a se asigura că donațiile în natură de către partide și participanții la campania electorală (altele decât munca de voluntariat de către non-profesioniști) sunt corect identificate

MINISTERUL JUSTIȚIEI

- și contabilizate la valoarea lor de piață, sub formă de donații, și ii) a clarifica situația juridică a împrumuturilor – (recomandare GRECO runda a III-a - parțial implementată);
8. Înregistrarea, ca regulă, a tuturor donațiilor și includerea lor în documentele contabile ale partidelor politice și ale participanților la campanie, precum și introducerea unei cerințe ca toate donațiile care depășesc un anumit prag să se execute prin intermediul sistemului bancar – (recomandare GRECO runda a III-a - parțial implementată);
 9. Creșterea sancțiunilor aplicabile în conformitate cu Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, astfel încât toate încălcările să fie pasibile de sancțiuni eficiente, proporționale și cu efect de descurajare – (recomandare GRECO runda a III-a - parțial implementată);
 10. Publicarea în format deschis a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	AEP	Periodic. La începutul fiecărei campanii electorale și campanii pentru referendum	4.000.000 lei
2.		Anual. La sfârșitul fiecărei campanii electorale și campanii pentru referendum	
3.		La fiecare scrutin	
4.		Permanent	
5.		30 septembrie 2016	
6.		30 septembrie 2016	
7.		30 septembrie 2016	
8.		30 septembrie 2016	
9.		30 septembrie 2016	
10.		Anual începând cu 2017	

Obiectiv specific 3.6 - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în domeniul achizițiilor publice

Acțiuni principale:

1. Dezvoltarea unui mecanism de recompensare pentru ofertanții care s-au dovedit a fi integri în derularea afacerilor lor (Angajament OGP/Summit Londra);
2. Dezvoltarea unei baze de date accesibile publicului privind societățile cu condamnări definitive, precum și cu cele care nu au executat în mod corespunzător contractele atribuite în cadrul procedurilor de achiziții publice; (Angajament OGP/Summit Londra);
3. Testarea, în două instituții publice, a instituției pactelor de integritate în achizițiile publice;
4. Realizarea controlului *ex-ante* al documentațiilor de atribuire, prin trecerea la o verificare selectivă a autorităților contractante în funcție de o metodologie bazată pe criteriile aleatorii și de risc;
5. Publicarea în SEAP a modificărilor care determină o creștere a prețului, o prelungire a duratei de execuție sau o extindere/reducere considerabilă a obiectului contractului;
6. Organizarea periodică de cursuri de formare profesională multidisciplinară pentru promovarea bunelor practici naționale și internaționale în materia achizițiilor publice (măsură preluată din SNA 2012-2015);
7. Analizarea practicii judiciare în materie de achiziții publice și evaziune fiscală, analiză utilă pentru unificarea practicii, inclusiv prin promovarea recursurilor în interesul legii (măsură preluată din SNA 2012-2015);
8. Publicarea oricărei modificări a relațiilor contractuale din SEAP și SICAP pe portalul de date deschise data.gov.ro.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	ANAP în cooperare cu MJ	2018	10.000.000 lei
2.	ANAP în cooperare cu AADR	2018	
3.	MENCȘ și ANCPPI	2020	
4.	ANAP	2016	
5.	ANAP în cooperare cu AADR	2018	
6.	ANAP în cooperare cu INM, ANFP și MJ	2016 - 2020	
7.	MJ și PİCCJ	2016 - 2020	
8.	AAADR	Semestrial, începând cu 2018	

Obiectiv specific 3.7 - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în mediul de afaceri

Acțiuni principale:

1. Continuarea demersurilor României de a deveni membru cu drepturi depline al OCDE și al grupurilor de lucru relevante ale organizației, și, în special, în Grupul de lucru Anti-mită. Aceasta presupune, de asemenea, aderarea la Convenția OCDE și punerea în aplicare a acesteia (Angajament Summit Londra);
2. Identificarea, descurajarea și sancționarea înțelegerilor anticoncurențiale (măsură preluată din SNA 2012-2015);
3. Implementarea planurilor de integritate ca cerințe obligatorii pentru întreprinderile publice (Angajament Summit Londra);
4. Elaborarea proiectului de act normativ pentru transpunerea Directivei 2014/95/UE de modificare a Directivei 2013/34/UE în ceea ce privește prezentarea de informații nefinanciare și de informații privind diversitatea de către anumite întreprinderi și grupuri mari;
5. Realizarea schimbului de bune practici în implementarea programelor de integritate între mediul privat și sectorul public (măsură preluată din SNA 2012-2015);
6. Organizarea de consultări publice periodice între reprezentanții sectorului public și mediul de afaceri cu privire la agenda națională anticorupție și politicile publice cu impact asupra activității economice (măsură preluată din SNA 2012-2015);
7. Diseminarea politicilor și programelor anti-mită dezvoltate la nivelul companiilor inclusiv prin aducerea acestora la cunoștința posibililor contractori și furnizori și solicitarea respectării unor standarde echivalente (măsură preluată din SNA 2012-2015);
8. Inițierea dialogului cu autoritățile de reglementare în domenii precum energia, resursele minerale, în vederea implementării standardelor legale de integritate;
9. Publicarea în format deschis a indicatorilor economici și de performanță (inclusiv a bugetelor și subvențiilor primite de la autorități publice) pentru întreprinderile la care statul este acționar, atât prin structuri ale administrației publice centrale, cât și locale.

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	MJ în cooperare cu Cancelaria Prim-Ministrului, DNA și MAE	Permanent, cu evaluare anuală	6.000.000 lei
2.	Consiliul Concurenței	2019	
3.	MECRMA în cooperare cu MFP, ME, MT și MJ	2017	
4.	Guvernul României	Decembrie 2016	
5.	MJ și reprezentanții platformei de cooperare cu mediul de afaceri	2020	
6.		2018	
7.		2020	
8.		2018	

	cooperare cu mediul de afaceri		
9.	Instituții publice de la nivel central și local care au în autoritate întreprinderi la care statul este acționar	Semestrial, începând cu 2018	

Obiectiv specific 3.8 - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în administrația publică locală

Acțiuni principale:

1. Identificarea, pe fiecare tip de unitate administrativ teritorială, a procedurilor administrative care sunt cele mai vulnerabile la corupție, pentru eliberarea certificatelor și autorizațiilor (cel puțin trei proceduri);
2. Revizuirea și simplificarea procedurilor administrative inclusiv prin utilizarea noilor tehnologii ale informației în vederea furnizării serviciilor publice online;
3. Generarea unui index al integrității în cadrul administrației publice locale prin agregarea indicatorilor privind incidentele de integritate, evaluarea calității serviciului de către public și transparența instituțională;
4. Elaborarea unui studiu privind gradul de adecvare a structurilor organizatorice de la nivelul UAT-urilor prin raportare la standardele de cost și populația deservită;
5. Implementarea metodologiei de identificare a riscurilor și vulnerabilităților la corupție (autorități ale administrației publice locale) elaborată de MDRAP cel puțin la nivelul consiliilor județene și municipiilor;
6. Derularea de campanii de conștientizare, organizarea de dezbateri publice periodice în plan local și promovarea bunelor practici anticorupție;
7. Realizarea unor proiecte/activități în comun cu participarea autorităților publice locale și a reprezentanților societății civile, având ca obiectiv prevenirea corupției, promovarea eticii și integrității;
8. Dezvoltarea, cu sprijinul structurilor asociative, a unor rețele de elaborare și evaluare a politicilor publice anticorupție de la nivel local;
9. Elaborarea/actualizarea și implementarea codurilor de conduită la nivelul instituțiilor administrației publice locale.

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1	MDRAP în cooperare cu asociațiile reprezentative ale UAT – urilor, UAT-urile	2017	60.000.000 lei
2		2018	
3		2018	
4		2019	
5		2017 - 2020	
6		2020	
7		2020	
8		2018	
9		2017	

6.4 Obiectiv general 4 - Creșterea gradului de cunoaștere și înțelegere a standardelor de integritate de către angajați și beneficiarii serviciilor publice

Cunoașterea insuficientă a normelor de integritate, neasimilarea corectă a conceptului de etică sau tratarea marginală a acestor teme în programele de formare profesională au condus, în ultimii 20 de ani, la crearea unei veritabile reticențe colective în față măsurilor anticorupție, altele decât cele de combatere. Instrumentele de evaluare a percepției publicului, a experiențelor directe sau indirecte cu fenomenul corupției, sau chiar studiul criminologic realizat de MJ (a se vedea secțiunea 1.3.2) arată un scepticism ridicat față de orice formă de remediere prin măsuri de prevenire sau educație.

Acest scepticism este totodată sporit de o legislație aparent inaccesibilă în absența unor explicații suplimentare sau supra-specializată pentru a-și atinge scopul. De altfel, cetățenii au acces direct și gratuit la legislația națională consolidată doar începând cu anul 2015, prin intermediul aplicației NLEX realizată de MJ ca parte a OGP.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Similar, demersurile de diseminare a conceptului de educație juridică în rândul tinerilor au devenit mai consistente relativ recent.

Scopul legilor și al normelor secundare este acela de a genera, voluntar, practici standardizate de conduită profesională, prin raportare la principalele valori sociale apărute fie prin norme de incriminare penală, fie prin cele de reglementare a procedurilor administrative. Conduita astfel reglementată poate genera claritate cu privire la așteptările reciproce ale celui care reglementează și ale celui a cărui activitate este reglementată, implicit a așteptărilor reciproce ale superiorului ierarhic în raporturile sale cu personalul de execuție și ale acestora în relație cu publicul, destinatarii serviciilor publice.

Recentele rezultate ale măsurilor de combatere a corupției pot genera numai într-o măsură redusă o schimbare de abordare. Pentru a schimba percepții, atitudini și comportamente, e nevoie de mult mai mult: e nevoie de adaptarea instrumentelor de educare a angajaților, de consistența demersului din partea instituției angajatoare și de stimularea conduitei corecte, etice. Demersul educativ nu trebuie să rămână însă unul direcționat exclusiv spre instituțiile publice. Publicul, de la cel tânăr până la cel adult sau vârstnic, este atins de fenomenul corupției și trebuie să își cunoască drepturile, să aibă acces la mecanisme clare și eficiente de semnalare a corupției sau a neregulilor mărunte și, nu în ultimul rând, să aibă acces la informații privind finalitatea proceselor astfel inițiate.

Conceptul de eșec de management utilizat de precedenta strategie anticorupție și preluat de prezentul document strategic și-a găsit recent cea mai brutală exemplificare prin tragedia "Colectiv". După acest moment, orice mesaj public sau campanie de informare este un simplu exercițiu de imagine dacă nu pleacă de la înțelegerea corectă a ideii că alimentarea fenomenului corupției, prin fraudarea sistemelor de achiziții publice, gestionarea clientelara a resurselor publice sau chiar și printr-o simplă "atenție" la medic sau la profesor nu face decât să hrănească noi tragedii. Prezenta strategie propune ca victimele corupției să beneficieze de informații corecte, transparente și utile pentru apărarea și exercitarea drepturilor lor. Spre acest public țintă vor fi îndreptate prioritar resursele alocate prezentei strategii, inclusiv sub forma reutilizării sociale a bunurilor sau sumelor confiscate de stat în procedurile judiciare penale.

Obiectiv specific 4.1 - Creșterea gradului de educație anticorupție a personalului din cadrul autorităților și instituțiilor publice de la nivel central și local

Acțiuni principale:

1. Dezvoltarea de către MJ a unui program anual, on-line, de formare profesională pe teme privind integritatea în funcția publică, cu caracter obligatoriu, dedicat personalului cu funcții de conducere și de execuție din instituțiile publice, (Angajament OGP/Angajament Summit Londra);
2. Organizarea și derularea de programe sectoriale de creștere a gradului de conștientizare și a nivelului de educație anticorupție în rândul personalului din administrația publică centrală și locală.

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	MJ, în cooperare cu ANI, DNA, DGA, și în parteneriat cu INM, ANFP, Academia de Poliție A. I. Cuza, Universitatea din București	2017-2020	30.000.000 lei
2.	Instituțiile publice care dezvoltă strategii sectoriale anticorupție	2017-2020	

Obiectiv specific 4.2 - Creșterea gradului de informare a publicului cu privire la impactul fenomenului corupției

Acțiuni principale:

1. Organizarea și derularea de către MJ a unei campanii de informare publică, în vederea creșterii gradului de conștientizare și a nivelului de educație anticorupție în rândul cetățenilor;

MINISTERUL JUSTIȚIEI

2. Organizarea și derularea de campanii sectoriale de informare publică, în vederea creșterii gradului de conștientizare și a nivelului de educației anticorupție în rândul cetățenilor.

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	MJ	2017-2020	25.000.000 lei
2.	Instituțiile publice care dezvoltă strategii sectoriale anticorupție	2017-2020	

6.5 Obiectiv general 5 – Consolidarea performanței de combatere a corupției prin mijloace penale și administrative

În ultimii ani, România a făcut pași importanți în lupta împotriva corupției, de la etapa adoptării legilor și politicilor anticorupție la cea a asigurării unei puneri în aplicare eficiente a acestora.

În prezent, atât evaluările independente externe, cât și propriile analize interne reflectă în mod obiectiv rezultate consistente în lupta împotriva corupției în sectorul public și în cel privat. Dosarele de corupție la nivel înalt inițiate în mod independent de DNA, jurisprudența instanțelor judecătorești, precum și caracterul disuasiv al pedepselor pronunțate confirmă direcția corectă a măsurilor de combatere a fenomenului.

Similar, activitatea ANI înregistrează în mod constant și sistematic confirmări ale propriilor rapoarte în fața instanțelor judecătorești. Această activitate susținută a instituțiilor emblematice în lupta împotriva corupției - DNA și ANI – a condus la recunoașterea internațională a acestora ca parteneri serioși și furnizori de bune practici. Transferul experienței deținute de România în lupta împotriva corupției și punerea la dispoziția țărilor partenere a modelelor desprinse din experiența națională în lupta împotriva corupției este unul din angajamentele asumate de Guvernul României la Summit-ul de la Londra, împreună cu sprijinirea activității rețelelor de cooperare regională existente, precum RAI și Rețeaua Anticorupție pentru Europa de Est și Asia Centrală a OCDE, dar și a unor inițiative cum ar fi propunerea Regatului Unit de creare a unei rețele a practicienilor în materia integrității instituționale.

Merită totodată semnalate rezultatele încurajatoare ale politicilor de combatere a corupției la nivel mic gestionate de către PÎCCJ, în cooperare cu DGA. Nu în ultimul rând, autoritățile naționale colaborează îndeaproape cu un număr semnificativ de instituții din alte jurisdicții pentru a urmări și recupera veniturile realizate prin fapte de corupție și de criminalitate organizată. În consecință, valoarea anuală a bunurilor sechestrate a depășit o jumătate de miliard de euro, iar nou-înființata ANABI e așteptată să genereze o creștere semnificativă a sumelor de bani recuperate din infracțiuni și, printr-o cooperare strânsă cu ANAF, o rată crescută de recuperare a prejudiciilor.

Pe de altă parte, absența unei culturi și practici a cooperării între agențiile de control din diferite părți ale sistemului administrativ a condus la o presiune excesivă și aproape exclusivă a sistemului de corecție a iregularităților prin mijloace de drept penal. Acest aspect necesită o atenție sporită. Unitățile de control sunt deficitare sub aspectul resurselor umane, iar zone strategice ca educația, sănătatea, întreprinderile publice sau infrastructura sunt practic lipsite de controale *ex-ante* pe bază de indicatori. Totodată, absența oricăror standarde de colectare și raportare ierarhică a unor indicatori de conformitate administrativă () și bună guvernare afectează calitatea evaluărilor de performanță managerială.

Obiectiv specific 5.1 - Continuarea progreselor înregistrate în investigarea cu imparțialitate și în soluționarea de către instanțe a faptelor de mare corupție și la nivel local (BM 3 și 4 din MCV)

Acțiuni principale:

1. Continuarea efectuării de investigații profesionale și imparțiale în cazurile de competența DNA (măsură preluată din SNA 2012-2015);
2. Alocarea unui sediu nou al DNA și asigurarea resurselor financiare necesare amenajării noului sediu;

MINISTERUL JUSTIȚIEI

3. Crearea unei unități logistice de sprijin tehnic al activității procurorilor anticorupție, prin dezvoltarea actualului Serviciu Tehnic, ca o consecință a Deciziei Curții Constituționale nr. 51/16.02.2016;
4. Asigurarea resurselor financiare pentru funcționarea în conformitate cu cerințele legale a unității logistice de sprijin tehnic al activității procurorilor anticorupție;
5. Asigurarea resurselor umane necesare desfășurării activităților de suport al investigațiilor în cauze de corupție la nivel înalt prin alocarea și bugetarea unui număr de 90 de posturi de ofițeri de poliție în cadrul DNA;
6. Dezvoltarea la nivelul DNA a unui compartiment de analiză a datelor privind infracțiunile de corupție aflate în competența Direcției;
7. Adoptarea de măsuri manageriale pentru judecarea într-un termen rezonabil a dosarelor de mare corupție la nivelul tuturor instanțelor de judecată competente (măsură preluată din SNA 2012-2015);
8. Actualizarea strategiilor de combatere a corupției la nivel local elaborate de PÎCCJ;
9. Transmiterea de către instanțele de judecată în format electronic a hotărârilor de judecată definitive pronunțate în dosarele de competența DNA și publicarea acestora pe site-ul DNA, cu respectarea cadrului legal privind protecția datelor cu caracter personal (măsură preluată din SNA 2012-2015).

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	DNA	Anual	108.000.000 lei
2.	Guvernul României și DNA	2016	
3.	DNA	2016 - 2017	
4.	DNA	2016 - 2017	
5.	Guvernul României și DNA	2018	
6.	DNA	2018	
7.	ÎCCJ, CSM, Inspekția Judiciară	2017	
8.	PÎCCJ	2018	
9.	Instanțele judecătorești	Permanent	

Obiectiv specific 5.2 - Îmbunătățirea activității de identificare, sancționare și de prevenire a cazurilor de incompatibilități, conflicte de interese și averi nejustificate (BM2 din MCV)

Acțiuni principale:

1. Adoptarea legislației necesare și asigurarea resurselor adecvate pentru mecanismul de control *ex-ante* care urmează să fie pus în aplicare de către ANI pentru procedurile de achiziții publice (Recomandare MCV/Angajament Summit Londra);
2. Continuarea activității de evaluare a averilor și a intereselor, a incompatibilităților și a conflictelor de interese și asigurarea unui *follow-up* eficient al cazurilor ANI care ajung pe rolul instanțelor de judecată sau al comisiilor de disciplină;
3. Adoptarea de măsuri pentru (i) a clarifica implicațiile pentru membrii Parlamentului ale prevederilor existente în materia conflictelor de interese, indiferent dacă un astfel de conflict poate fi evidențiat și de către declarațiile de avere și de interese și (ii) a extinde definiția dincolo de interesele financiare personale și (iii) a introduce o cerință de dezvăluire ad-hoc atunci când un conflict între anumite interese private ale unui membru al Parlamentului poate apărea în raport cu o chestiune aflată în lucru în procedurile parlamentare – în plen sau în comisii – sau în altă activitate legată de mandatul acestuia (recomandare GRECO runda a IV-a - paragraful 29);
4. (i) Realizarea unei evaluări adecvate a regulilor privind incompatibilitățile, mai ales a coerenței și asigurării respectării acestora în practică, pentru a identifica rațiunile lipsei percepute de eficiență, și operarea schimbărilor necesare; (ii) identificarea modalităților pentru a accelera și asigura respectarea hotărârilor judecătorești în materia incompatibilităților (recomandare GRECO runda a IV-a - paragraful 39);
5. Luarea în considerare a (i) creșterii în continuare a capacității Agenției Naționale de Integritate de procesare a datelor; (ii) consolidării abordării proactive în privința monitorizării declarațiilor de avere și de interese (recomandare GRECO runda a IV-a - paragraful 53);

MINISTERUL JUSTIȚIEI

6. Eficientizarea sistemului de declarare a averilor și a intereselor;
7. Asigurarea respectării normelor în materie de integritate în organizarea proceselor electorale;
8. Dinamizarea activității de prevenție, conștientizare și educație în cazul persoanelor care au obligația depunerii declarațiilor de avere și de interese;
9. Acordarea de asistență persoanelor care solicită clarificări cu privire la cadrul legislativ care guvernează sistemul de integritate;
10. Dinamizarea activității de cooperare cu instituțiile și autoritățile publice, precum și cu structurile asociative ale autorităților administrației publice locale;
11. Consolidarea parteneriatelor cu organizațiile non-guvernamentale;
12. Diseminarea conceptului de integritate în instituțiile de învățământ.

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	Parlamentul României, ANI și Guvernul României	2016	20.000.000 lei
2.	ANI	Permanent	
3.	Parlamentul României, ANI și MJ	Trim. II 2017	
4.	ANI și MJ	Trim. II 2017	
5.	ANI și MJ	Trim. II 2017	
6.	ANI	2019	
7.		Anii electorali în intervalul 2016-2020	
8.		Permanent	
9.		Permanent	
10.		Permanent	
11.		Permanent	
12.		2018	

Obiectiv specific 5.3 - Consolidarea mecanismelor de control administrativ

Acțiuni principale:

1. Reglementarea unitară a funcției de control administrativ din autoritățile publice și întreprinderi publice, inclusiv prin consolidarea autonomiei operaționale a structurilor de control intern și alocarea resurselor adecvate;
2. Prioritizarea acțiunilor de control prin creșterea ponderii acestora în zone expuse la corupție, precum educația, sănătatea, transporturile, întreprinderile publice;
3. Valorificarea rezultatelor activității Curții de Conturi și ale structurilor de control intern prin sesizarea organelor judiciare competente;
4. Aplicarea de sancțiuni disciplinare cu caracter disuasiv pentru încălcarea standardelor etice și de conduită anticorupție la nivelul tuturor funcțiilor și demnităților publice;
5. Utilizarea la nivelul instituțiilor publice a infrastructurii dezvoltate în cadrul sistemului național de raportare potrivit prevederilor O.U.G nr. 88/2013 privind adoptarea unor măsuri fiscal-bugetare pentru îndeplinirea unor angajamente convenite cu organismele naționale, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative;
6. Publicarea unui studiu privind sistemul sancțiunilor administrative și implementarea lui (măsură restantă SNA 2012-2015);
7. Publicarea pe site-ul fiecărei autorități de control a listei integrale de amenzi sau a altor măsuri administrative aplicate.

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	Corpul de control al Primului-Ministru	2016	8.000.000 lei
2.	Corpul de control al Primului-Ministru și	2020	

MINISTERUL JUSTIȚIEI

	Corpurile de control din instituțiile publice		
3.	Curtea de Conturi și Corpurile de control din instituțiile publice	Activitate permanentă, cu evaluare anuală	
4.	Toate instituțiile publice	2020	
5.	MFP și ordonatorii de credite	Permanent, începând cu 2016	
6.	MJ	2018	
7.	Autoritățile de control	Permanent, începând cu 2017	

Obiectiv specific 5.4 - Creșterea gradului de recuperare a produselor infracțiunilor urmând cele mai bune practici din alte state membre UE și consolidarea practicii judiciare

Acțiuni principale:

1. Elaborarea și susținerea în Parlament a proiectului de act normativ pentru transpunerea Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană²¹;
2. Elaborarea și susținerea în Parlament a proiectului de act normativ pentru transpunerea Directivei 849/2015/UE privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei – Directiva a IV-a;
3. Dezvoltarea aplicațiilor ONRC, astfel încât informațiile privind beneficiarul real să fie puse la dispoziția instituțiilor abilitate să aplice legea, precum și asigurarea unui mandat legal pentru schimb de astfel de informații la nivel internațional, între rețelele de practicieni relevante (Angajament Summit Londra);
4. Asigurarea ANABI cu resursele și independența necesare pentru a putea deveni pe deplin operațională și pentru a câștiga un rol determinant în identificarea și recuperarea activelor (Angajament Summit Londra);
5. Returnarea produselor infracționalității către societate, prin reutilizarea socială și publică și asigurarea transparenței în ceea ce privește alocarea și utilizarea unor astfel de resurse (Angajament Summit Londra);
6. Continuarea bunei utilizări a resurselor disponibile ale rețelelor internaționale de practicieni, cum ar fi Platforma ARO a UE, CARIN și, de asemenea, cooperarea cu partenerii în cazurile internaționale de corupție și de alte infracțiuni grave (Angajament Summit Londra);
7. Dezvoltarea unui mecanism integrat de monitorizare a măsurilor asigurătorii și a confiscărilor dispuse în cauzele vizând infracțiuni grave, inclusiv de corupție, precum și a stadiului valorificării bunurilor provenite din infracțiuni (Măsură restantă SNA 2012 – 2015);
8. Diseminarea bunelor practici în materia identificării, confiscării și valorificării bunurilor provenite din infracțiuni de corupție și alte infracțiuni grave.

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1.	MJ	2017	17.000.000 lei
2.	ONPCSB	2017	
3.	ONRC și MJ	2017	
4.	MJ și ANABI	2017	
5.	ANABI în cooperare cu parchetele, instanțele judecătorești, MFP și ANAF	2018	
6.		2020	
7.		2019	
8.		2020	

²¹ Cu excepția art. 10, transpus integral prin Legea nr. 318/2015 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate și pentru modificarea și completarea unor acte normative

6.6. Obiectiv general 6 – Creșterea gradului de implementare a măsurilor anticorupție prin aprobarea planului de integritate și autoevaluarea periodică la nivelul tuturor instituțiilor publice centrale și locale, inclusiv a celor subordonate, coordonate, aflate sub autoritate, precum și a întreprinderilor publice

SNA 2016–2020 continuă abordarea strategiei precedente în ceea ce privește implementarea la nivelul autorităților și instituțiilor publice a planurilor de integritate. Astfel, pe lângă măsurile cu impact național care se regăsesc în prezentul document strategic, fiecare instituție care aderă la SNA urmează să își dezvolte propriul plan de integritate. Secretariatul tehnic al SNA va continua să ofere expertiză, îndrumare și suport pentru aceste demersuri. Pentru autoritățile publice locale, MJ va continua parteneriatul cu MDRAP, asigurând în acest fel coordonarea măsurilor de implementare a SNA și la nivel local.

Obiectiv specific: Consolidarea integrității instituționale prin planuri dezvoltate pe baza analizei de risc și a standardelor de control managerial intern

Acțiuni principale:

1. Adoptarea declarației de aderare la valorile fundamentale, principiile, obiectivele și mecanismul de monitorizare al SNA și comunicarea către Secretariatul tehnic al SNA, inclusiv a listei structurilor subordonate/ coordonate/ aflate sub autoritate și a întreprinderilor publice care intră sub incidența SNA;
2. Consultarea angajaților în procesul de elaborare a planului de integritate;
3. Identificarea riscurilor și vulnerabilităților specifice instituției;
4. Identificarea măsurilor de remediere a vulnerabilităților specifice instituției, precum și a celor de implementare a standardelor de control managerial intern;
5. Aprobarea și distribuirea în cadrul instituției a planului și a declarației de aderare la SNA;
6. Evaluarea anuală a modului de implementare a planului și adaptarea acestuia la riscurile și vulnerabilitățile nou apărute;
7. Transmiterea contribuțiilor solicitate de secretariatul tehnic și participarea la activitățile de coordonare și monitorizare ale strategiei.

Măsura	Instituții responsabile	Termen	Buget estimat
1	Toate instituțiile și autoritățile publice centrale și locale, inclusiv structurile subordonate, coordonate sau aflate în autoritatea acestora	3 luni de la aprobarea Strategiei	Urmează a fi identificat de fiecare instituție
2		Sem. II 2016	
3		Sem. II 2016	
4		Sem. II 2016	
5	Întreprinderile publice	Sem. II 2016	
6		Anual	
7		Permanent	

7. IMPLICAȚII JURIDICE

SNA pornește de la premisa stabilității legislative și instituționale a cadrului anticorupție care a generat performanță în activitatea DNA și ANI. Cu toate acestea, anumite intervenții asupra cadrului legislativ sunt necesare.

Principalele acte normative avute în vedere pentru a fi modificate sunt:

- Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 7/2004 privind Codul de conduită a funcționarilor publici, republicată;
- Legea nr. 477/2004 privind Codul de conduită a personalului contractual din autoritățile și instituțiile publice;
- Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

MINISTERUL JUSTIȚIEI

- Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor.

Alte acte normative care e posibil să fie modificate pe perioada implementării SNA:

- Regulamentele Camerei Deputaților și Senatului;
- Legislația privind accesul la informații de interes public și transparență decizională.

Acte normative noi:

- Cadrul normativ secundar și/sau terțiar în vederea garantării protecției avertizorilor în interes public;
- Act normativ privind activitatea de control intern;
- Act normativ privind controlul și sancționarea încălcării interdicțiilor post-angajare;
- Codul de conduită a membrilor Parlamentului.

Punerea în aplicare a măsurilor preconizate în prezenta strategie va implica și adoptarea de acte administrative cu caracter normativ ale instituțiilor implicate. De asemenea, vor fi adoptate dispoziții și ordine interne pentru delegarea sau detașarea în cadrul Secretariatului tehnic al SNA a unor experți din cadrul instituțiilor publice.

8. IMPLICAȚII BUGETARE

Pentru implementarea măsurilor cuprinse în inventarul măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției (anexa 3 la H.G.) este necesar ca fiecare instituție publică cu un număr mediu de 50 de angajați să aloce, în medie, un buget de aproximativ 900.000 lei instituție/an (echivalentul a aproximativ 200.000 euro). Acest buget poate asigura o implementare minimală a standardelor legale în materie, prin desemnarea de persoane responsabile, cu o încărcătură echilibrată de sarcini de serviciu, formare profesională pe teme de integritate, infrastructură IT, inclusiv pagina WEB funcțională. Aceste măsuri fiind unele cu caracter recurent, deja reglementate de legislația în vigoare, ar trebui să se regăsească anual în buget. Pentru cazurile în care aceste resurse nu sunt încă acoperite, este important ca fiecare instituție publică să își revizuiască prioritățile de bugetare pentru a asigura reflectarea în bugetele pentru anii 2017 - 2020 a acestor resurse minimale. În plus, pentru măsurile cu caracter de noutate prevăzute în acest document strategic, este necesar un buget total de aproximativ 380.000.000 lei.

Finanțarea se va asigura prin bugetele instituțiilor implicate în implementarea SNA, cu posibilitatea apelării la surse externe, precum Programul Operațional Capacitatea Administrativă (POCA) 2014-2020, în special **prin obiectivul 2.2. Creșterea transparenței, eticii și integrității la nivelul autorităților și instituțiilor publice.**

9. COORDONAREA IMPLEMENTĂRII ȘI MONITORIZĂRII STRATEGIEI

9.1. Organisme responsabile cu coordonarea și monitorizarea implementării strategiei

Implementarea SNA se va realiza sub autoritatea și în coordonarea ministrului justiției, cu raportare către Guvern. MJ va comunica, anual, Parlamentului României, o sinteză a stadiului implementării SNA. În sprijinul procesului de monitorizare se vor menține platformele de cooperare dezvoltate în cadrul SNA 2012-2015:

- a) platforma autorităților independente și a instituțiilor anticorupție;
- b) platforma administrației publice centrale;
- c) platforma administrației publice locale – coordonată în parteneriat cu MDRAP;
- d) platforma mediului de afaceri;
- e) platforma societății civile.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Platformele vor fi convocate semestrial sau ori de câte ori este nevoie. Pentru sprijinirea procesului de monitorizare și de implementare a măsurilor prevăzute de strategie, Direcția de Prevenire a Criminalității (DPC) din cadrul MJ a fost consolidată, având resurse adecvate și mandat clar în materia politicilor publice anticorupție. DPC va asigura și secretariatul tehnic al SNA.

9.2. Metodologia de monitorizare a SNA

Obiectivele procesului de monitorizare sunt:

- Identificarea progreselor înregistrate în implementarea SNA;
- Identificarea și corectarea problemelor practice apărute în aplicarea politicilor și normelor anticorupție;
- Creșterea gradului de cunoaștere, înțelegere și implementare a măsurilor de prevenire a corupției, în sectorul public și privat.

Secretariatul tehnic, cu sprijinul instituțiilor reprezentate la nivelul platformelor, va derula activități de monitorizare și suport instituțional pentru implementarea strategiei care vor include:

- centralizarea și actualizarea periodică a stadiului implementării inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției (anexa nr. 3 la H.G.), în baza rapoartelor de autoevaluare;
- generarea unui scor de tip *index al integrității instituționale* pentru sectoarele vulnerabile identificate în strategie, prin agregarea indicatorilor privind incidente de integritate, autoevaluarea implementării inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției, evaluarea calității serviciului public, transparența instituțională;
- documentarea și diseminarea de bune practici anticorupție identificate;
- organizarea misiunilor de evaluare tematică;
- realizarea sondaje de opinie anuale și continuarea studiilor criminologice;
- încheierea de protocoale de cooperare cu DNA, ANI, PÎCCJ și DGA, precum și cu alte instituții și alte autorități publice care dețin informații relevante privind incidentele de integritate;
- dezvoltarea unui mecanism instituțional de evaluare *ex-post* a incidentelor de integritate și de promovare a măsurilor preventive adaptate; publicarea listei de incidente de integritate și a măsurilor de remediere.

Stadiul implementării strategiei va fi evaluat pe baza unor rapoarte de monitorizare, elaborate anual de către secretariatul tehnic și vor include evaluări privind stadiul implementării strategiei, deficiențele constatate și recomandările pentru remediere. Rapoartele elaborate de secretariatul tehnic sunt prezentate la nivelul celor cinci platforme și dezbătute în cadrul Conferinței Anuale Anticorupție, organizate de regulă la data de 9 decembrie. Monitorizarea prin mecanismele și măsurile propuse mai sus se va completa cu concluziile rapoartelor periodice emise de CE (în cadrul MCV), GRECO și ONU, precum și alte inițiative regionale sau internaționale la care România este parte.

Pentru facilitarea procesului de monitorizare a strategiei și a accesului la date deschise, MJ va extinde sistemul informatic integrat de tip PORTAL. Acesta va asigura transmiterea, procesarea și analizarea raportărilor, precum și accesarea de către instituții și public a informațiilor relevante și bunelor practici identificate în implementarea strategiei.

Procedurile de monitorizare urmează să fie detaliate în cadrul Metodologiei de monitorizare a implementării strategiei, aprobată prin Ordin al ministrului justiției, după consultarea celor cinci platforme de cooperare.

9.3. Evaluarea ex-post a impactului strategiei

Evaluarea *ex-post* a impactului strategiei va urmări să analizeze modul de folosire a resurselor, realizarea impactului așteptat și eficiența intervențiilor. Se vor evalua factorii de succes sau de eșec, cât și sustenabilitatea rezultatelor și impactului SNA. Pentru o evaluare adecvată a rezultatelor SNA, evaluarea *ex-post* trebuie realizată după trecerea unui anumit timp de la implementare. În acest scop pot fi contractați evaluatori externi.